

Budsjett 2019

Økonomiplan 2019 - 2022

**FOLLDAL
KOMMUNE**

Innhold

1. Forord	2
2. Innledning/sammendrag	3
3. Kommunens rammebetingelser.....	6
4. Generelt om kommunens drift	13
5. Rådmann.....	16
6. Skole.....	19
7. Barnehage.....	25
7. Helse, rehabilitering og omsorg.....	29
8. NAV Folldal.....	36
9. Service og kultur.....	39
10. Teknisk, landbruk og utvikling.....	42
11. Interkommunale ordninger	45
12. Driftsstøtte fra kommunen.....	46
13. Investeringer.....	47
14. Investeringer, kommentarer til tiltakene	49
15. Mulige endringer lagt inn i økonomiplanperioden.....	50

1. Forord

Budsjett og økonomiplan er en plan for bruk av kommunens ressurser, og viser kommunens satsningsområder og prioriteringer. Planen skal bidra til at kommunen når sitt hovedmål:

Folldal kommune skal tilby riktige, gode og kostnadseffektive tjenester til innbyggerne, slik at den enkeltes rettigheter ivaretas. Folldal kommune skal være en skapende kraft for nyskaping og allsidig videre utvikling.

Kommunestyret har valgt å ikke revidere kommuneplanens samfunnsdel i denne kommunestyreperioden. Økonomiplanen og budsjettet bygger på de valgte satsningsområdene i planene, slik at disse i så stor grad som mulig kan realiseres. Hovedmålene i gjeldende kommuneplan (samfunnsdel) er:

- Økt bolyst og tilflytting
 - Bærekraftig næringsliv og landbruk
 - God velferd
 - Utvikle statusen som nasjonalparkkommune
 - Positiv omdømmebygging
- Folldal kommune sin **visjon** er "Lys i alle grender, folk i alle hus".

Årsbudsjettet for 2019 er utarbeidet i henhold til kommunelovens bestemmelser (jfr. Kommuneloven §§ 45 og 46) og kommunens økonomireglement. Økonomireglementet ble sist vedtatt i K-sak 50/16, 13.10.2016.

Utgangspunktet for budsjettet 2019 og økonomiplan 2019 – 2022 er kommuneplanen, økonomiplanen for perioden 2018 – 2021 og forslag til statsbudsjett. Kommunebarometeret for Folldal og KOSTRA tall gir oss også tilbakemeldinger i forhold til kvalitet, ressursbruk og demografisk utvikling i arbeidet med budsjett og økonomiplan.

Økonomiplanen for perioden 2019-2022 gir mer langsiktige føringer for endringer som kan komme i perioden. Økonomisk handlingsfrihet handler om mer enn at folkevalgte har mulighet til å påvirke økonomiplan og budsjett. Økonomisk handlingsfrihet handler vel så mye om hvordan kommunen kan opprettholde og videreutvikle et godt tjenestetilbud til innbyggerne. Økonomiplanen for 2019 – 2022 er det viktigste dokumentet i styringsprosessen med å identifisere, vedta og gjennomføre de endringer som skal ha effekt i inneværende og neste kommunestyreperiode.

Budsjettjusteringer som er foretatt i 2018 viser at det er av stor betydning å ha et solid disposisjonsfond. Netto driftsresultat er et mål på kommunens handlefrihet og bør i henhold til teknisk beregningsutvalg være på minimum 1,75 %.

Netto driftsresultat var for 2017 på 0,2 %. Det er betydelig under gjennomsnittet i KOSTRA gruppe 2, som er 3 %. I budsjett og økonomiplanperioden må kommunen ha ambisjoner om en bedring av driftsresultatet.

Saldo disposisjonsfond i balansen etter dette er kr 9.194.000,-. Dette gjør at kommunen fortsatt er sårbar i forhold til uforutsette utgifter.

Som særlige utfordringer for kommunen i 2019 er:

- Fortsatt store endringer i alderssammensetningen.
- Planlegge for utbygging/renovering av sykehjem og omsorgsboliger for å finne de gode løsningene.
- Arbeidskraftbehov og rekruttering
- Fraflytting

Hovedutfordringene i budsjettet for Folldal kommune for 2019 tilsvarer utfordringene fra inneværende år:

- Et budsjett som er i balanse
- Et budsjett som er nøkternt, og som samtidig ivaretar våre forpliktelser overfor innbyggerne på en god måte
- Et budsjett som legger opp til et driftsnivå som samsvarer med de inntektene kommunen har.

Budsjettet gir kommunen fortsatt en mulighet til å videreutvikle kvaliteten på tjenestene i Folldal kommune.

Rådmannen har med dette gitt sine tilrådinger. Det er formannskapet som legger budsjett og økonomiplan fram for kommunestyret. Eventuelle endringer må ha realistisk inndekning.

2. Innledning/sammendrag

Brutto investeringsramme foreslås til kr 10 692 000,- for 2019. Investeringene som foreslås i 2019 er i hovedsak knyttet til planleggingskostnader utbygging/ombygging sykehjem og omsorgsboliger og planleggingskostnader for svømmebasseng, idrett og kultur. I tillegg videreføres satsingen på

utbedringer vann og avløp. Bredbånd ligger også inne som en investering, men det er noen avklaring i forhold til bl.a. mva og eierskap som må gjøres. Det er også lagt inn et større prosjekt for kirken i forbindelse med utfasing av oljefyr, enøk-tiltak. Søknad om kirkeorgel er ikke imøtekommet i forslaget til investeringsbudsjett.

Det samlede låneopptaket til Folldal kommune kommer med disse tiltakene på 142,8 mill. kr totalt pr 31.12.2019.

Videre oppfølging av boligsosial plan med bygging av sykehjemsplasser og omsorgsboliger vil prege kommunens økonomi framover. I økonomiplanperioden legges det frem et forslag til investeringer som innebærer andre trinn på den planlagte utbyggingen av plasser for heldøgns omsorg.

Planlegging i forhold til svømmebasseng, kultur og idrett vil også kreve ressurser i økonomiplanperioden. I økonomiplanperioden er det lagt inn et overslag over denne investeringen.

Ved å ta valg som øker kommunens totale låneopptak må driftsnivået senkes. Bakerst i dette dokumentet er det lagt inn en oversikt over mulige innsparinger i økonomiplanperioden. Denne kommer i tillegg til teksten for enkelt enhet.

Når den økonomiske handlingsfriheten oppleves liten over tid er det viktig å fortsette jobben for et godt arbeidsmiljø med god forankring av et felles verdigrunnlag. Kommunens verdigrunnlag er:

Faglig
Jordnær
Engasjert
Lojal, og med
Latter

Endringer i oppgaver og rammer fra staten:

Leve hele livet – eldrereform

Reformperioden starter 01.01.19 og varer fram til 2023 – med ulike faser for planlegging, gjennomføring og evaluering. Kommuner som omstiller seg og tar i bruk nye løsninger, vil bli prioritert i statlige støtteordninger

Leve hele livet har fem innsatsområder:

1. Et aldersvennlig Norge
2. Aktivitet og fellesskap
3. Mat og måltider
4. Helsehjelp
5. Sammenheng i tjenestene

Dagaktivitetstilbud for personer med demens.

Regjeringen foreslår å heve tilskuddssatsen til plasser for hjemmeboende demente fra 30 til 50 prosent for kommuner som etablerer nye plasser i 2019. Fra 2020 er det varslet lovfesting kommunens plikt til å gi tilbud.

Kommunal betalingsplikt rus og psykisk helse

Ved å innføre betalingsplikt for utskrivningsklare pasienter i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert behandling av rusavhengighet (TSB) likestilles denne pasientgruppen med utskrivningsklare pasienter i somatiske avdelinger. Betalingsplikten tilligger oppholdskommunen. Det kommer forskrift om rutiner for hvordan man fastslår oppholdskommune.

Investeringsstilskudd sykehjem og omsorgsboliger – Omsorg 2020

I årene fremover vil det være stort behov for flere sykehjemsplasser. For å sikre dette og samtidig imøtekomme kravet fra Stortinget om å likebehandle nybygg og rehabilitering av plasser, foreslår regjeringen at 50 prosent av tilsagnsrammen i 2019 skal gå til ren netto tilvekst. Det resterende tilsagnsbeløpet skal gå til rehabilitering og utskifting av eksisterende plasser.

Psykologer i kommunene

Lovkrav om psykolog i kommunene er et krav fra 01.01.20.

Plikt til tidlig innsats og plikt til å samarbeide om barnas overgang fra barnehage til skole og SFO.

Aktivitetsplikt til skolene når det gjelder tilpasset opplæring. Plikt til samordnede tjenester.

Bemannings og pedagognorm i barnehagen.

Kommunens vedtekter ligger allerede innenfor denne normen.

Norm for lærertetthet.

Endring fra 2019. Bevillingen til lærernormen innlemmes i rammetilskuddet.

Digitalisering av kommunal sektor.

For å trygge velferden må vi fortsette å modernisere og effektivisere offentlig sektor. Regjeringen har som mål at Norge skal ha verdens beste digitale tjenester og en offentlig sektor som legger til rette for dette.

Utviklingstrekk i økonomiplanperioden:

Den demografiske utviklingen i Folldal tilsier at det i løpet av økonomiplanperioden bør brukes mindre ressurser i skole og barnehage, og mer i pleie og omsorgstjenesten. Hvis barnetallet fortsetter å synke tilsvarende framskrivingene til SSB vil kommunen i neste kommunestyreperiode måtte vurdere å samlokalisere skole og barnehage til et oppvekstsenter.

Det er også en forventning i samfunnet om at offentlig forvaltning tar grep i forhold til klimautfordringene. Kommunens klima og energiplan har blitt fulgt opp med store investeringer for å få mer energivennlige bygg, samtidig som kommunen får tatt etter noe av vedlikeholdsetterslepet. Den raske utviklingen av bedre teknologi i el-biler gjør at vi må vurdere å anskaffe flere el-biler, både som kommunens bidrag til reduserte utslipp og for en økonomisk besparelse.

Teknologiutvikling fører også til at man kan jobbe annerledes og smartere. Digitalisering blir satt på dagsorden i forhold til store deler av kommunens tjenesteproduksjon. Elektronisk kommunikasjon for bl.a. å søke om tjenester, kontakt med saksbehandler, velferdsteknologi og moderne konferanseutstyr fører til endringer i måten man jobber på.

3. Kommunens rammebetingelser

Demografi, kilde SSB.

Folkemengde 1. januar og endringer i kalenderåret. Endringer for hele 2018 er ikke publisert.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Folkemengde	1654	1631	1597	1592	1577	1569
Fødte	14	12	10	10	9	0
Døde	18	29	20	24	12	0
Fødselsoverskudd	-4	-17	-10	-14	-3	0
Innflyttinger	55	56	76	56	59	0
Utflyttinger	74	73	71	57	64	0
Nettoinnflytting	-19	-17	5	-1	-5	0
Folketilvekst	-23	-34	-5	-15	-8	0

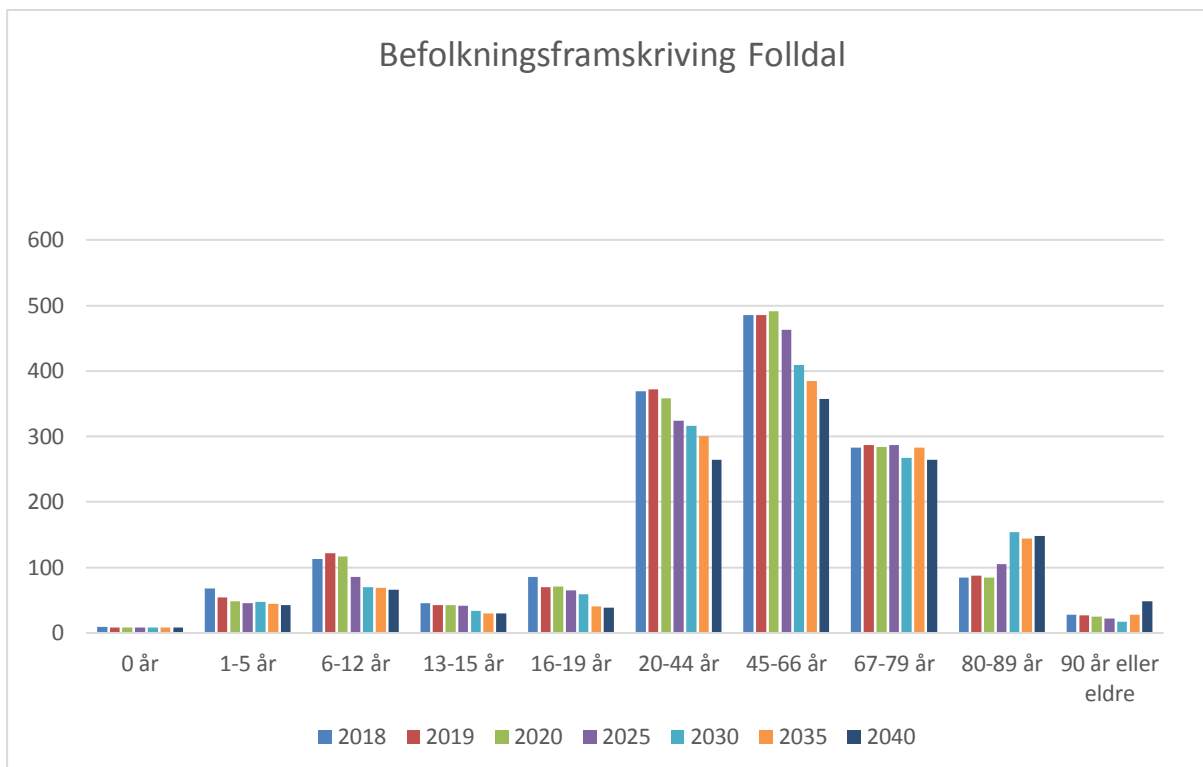
Befolkningsutvikling 1. og 2. kvartal 2018.

	2018K1	2018K2
Folketalet ved inngangen av kvartalet	1569	1560
Fødde	2	2
Døde	2	2
Fødselsoverskot	0	0
Innvandring	1	1
Utvandring	0	0
Innflytting, innlandsk	15	15
Utflytting, innlandsk	25	10
Nettoinnflytting, inkl. inn- og utvandring	-9	6
Folkevekst	-9	6
Folketalet ved utgangen av kvartalet	1560	1566

Oppstillingen under viser befolknings framskrivninger for Folldal kommune fordelt på aldersgrupper fram til 2040:

	2018	2019	2020	2025	2030	2035	2040
0 år	9	8	8	8	8	8	8
1-5 år	68	54	48	45	47	44	42
6-12 år	113	122	117	85	70	69	66
13-15 år	45	42	42	41	33	30	30
16-19 år	85	70	71	65	59	40	38

20-44 år	369	372	358	324	316	301	264
45-66 år	485	485	491	463	409	385	357
67-79 år	283	287	284	287	267	283	264
80-89 år	84	87	84	105	154	144	148
90 år eller eldre	28	27	25	22	17	28	48
	1569	1554	1528	1445	1380	1332	1265

Blant de sysselsatte er det følgende statistikk over arbeidsplasser:

Arbeidssted – arbeidsplasser i Folldal kommune, ansatte kan være bosatt i andre kommuner

Bosted – bosatt i Folldal og har arbeid, kan jobbe i andre kommuner.

	2013	2014	2015	2016	2017
Sysselsatte med bosted Folldal					
Menn	465	455	427	408	410
Kvinner	372	374	363	363	360
Total	837	829	790	771	770
Arbeidssted Folldal					
Menn	333	337	315	295	293
Kvinner	317	335	316	318	313
Total	650	672	631	613	606

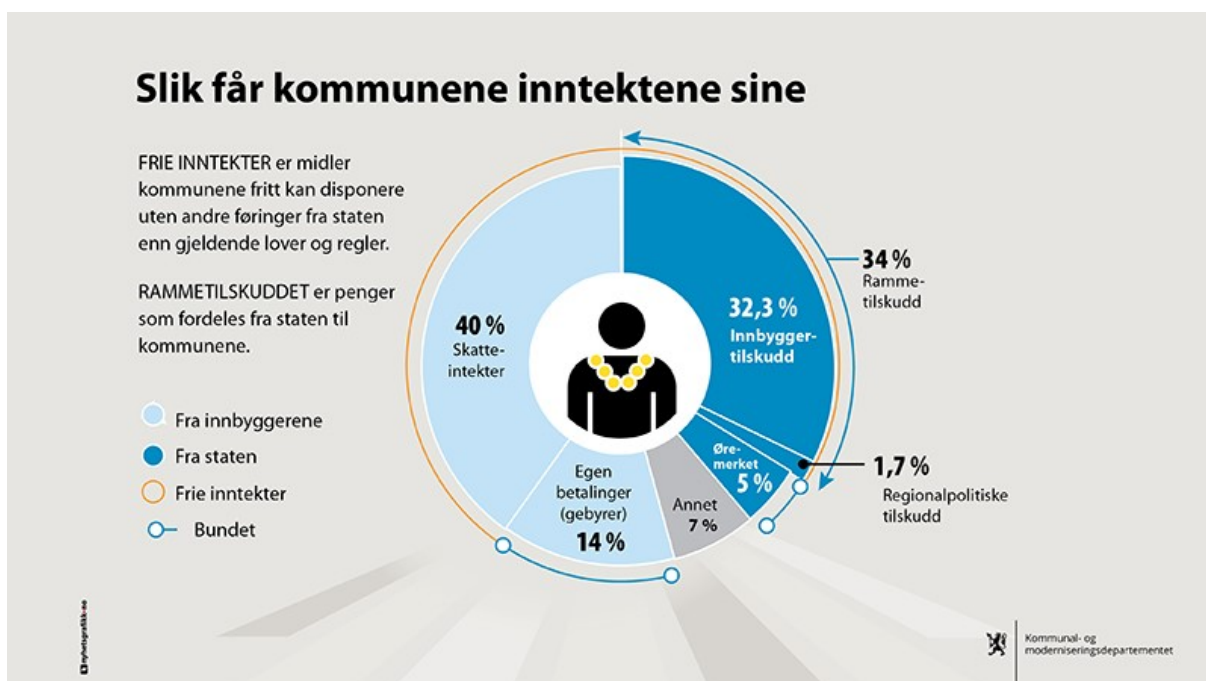
	Sysselsatte	Pendler inn	Pendler ut	Arbeidssted Folldal
Menn:				
2014	455	25	143	337
2015	427	23	135	315
2016	408	23	136	295
2017	410	21	138	293
Kvinner:				
2014	374	29	68	335
2015	363	22	69	316
2016	363	24	69	318
2017	360	25	70	315

Frie inntekter

Frie inntekter består av rammetilskudd, skatteinntekter (fra private og foretak), momskompensasjon og andre ikke øremerkede statlige tilskudd, og er hovedfinansieringskilden for driftsrammene.

Det overordnede formålet med inntektssystemet er å jevne ut kommunenes (og fylkeskommunenes) forutsetninger for å gi et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne. Ved fordeling av rammetilskudd tas det hensyn til strukturelle ulikheter i kommunenes kostnader («utgiftsutjevning») og ulikheter i skatteinntektene (skatteutjevning). Folldal kommune er en «skattesvak» kommune. Det vil si at skatteinntektene er under landsgjennomsnittet. Vi blir med denne ordningen kompensert for noe av differansen mellom egen skatteinnngang og landsgjennomsnittet. Dette finansieres ved at kommuner med skatteinnngang over landsgjennomsnittet blir trukket tilsvarende.

Finansieringssystemet har også en ordning som i noen grad skal skjerme kommunene for brå svingninger i rammetilskuddet. Ordningen kalles inntektsgarantiordningen (INGAR), og denne tar utgangspunkt i den korrigerte veksten i rammetilskuddet på landsbasis sett opp mot endringene i den enkelte kommune.

Regjeringen legger opp til en vekst i de frie inntektene i kommunesektoren i 2019 på 2,6 milliarder kroner. Regjeringen har også lagt inn del finansiering av 1 500 flere heldøgns omsorgsplasser.

Inntekter fra eiendomsskatt og konsesjonskraft inngår ikke i anslaget på frie inntekter på kommunenivå.

Skatt og rammetilskudd

Det foreslås at den kommunale skattøren for personlige skatteyttere settes ned fra 11,8 % til 11,55 % for 2019.

Tabellen nedenfor viser utvikling i de frie inntektene de siste årene.

Tall i 1000 kr								
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Rammeoverføringer	55 614	57 657	60 141	59 273	60 379	66 014	66 405	69 381
Inntektsutjevning	10 147	9 176	10 474	10 291	11 229	12 144	11 740	11 922
Skatt	26 655	29 687	28 060	29 301	31 621	31 809	32 171	31 826
Eiendomsskatt	3 891	4 789	5 311	5 702	5 483	5 016	4 719	4 755
Konsesjonskraftinntekt	1 810	1 377	1 470	1 188	1 086	564	1 289	2 000
	98 117	102 686	105 456	105 755	109 798	115 547	116 324	119 884
2018 - revidert budsjett								
2019 - budsjett								
Samhandlingsreformen, frie inntekter fra 2012 - 2.265.000,-.								
Samhandlingsreformen, frie inntekter utgår fra 2015 - 2.277.000								

Eiendomsskatt

Folldal kommune innførte eiendomsskatt på verk og bruk i 1989.

I 2010 innførte kommunen eiendomsskatt i hele kommunen. Den alminnelige skattesatsen er på 7 promille. For bolig og fritidseiendom i budsjett 2019 og økonomiplan for 2019 – 2022 legges det til grunn at eiendomsskattesatsen for bolig og fritidseiendom holdes uendret, 5,5 promille. Denne skattesatsen legges til grunn for administrasjonens forslag til budsjett 2019.

Den største delen av inntektsgrunnlaget for eiendomsskatt for verk og bruk i Folldal kommune er knyttet til kraftanlegg. For 2018 er eiendomsskatt fra kraftanlegg redusert med kr 255.000,-. (For 2017 kr 567.000, på 2 år reduksjon kr 822.000) Vi har ikke mottatt skattegrunnlag fra skatteetaten for kraftanlegg 2019 enda, slik at i tabellen under er det benyttet 2018-tall for 2019.

Eiendomsskatten på kraftanlegg beregnes ut ifra skattegrunnlag som fastsettes på bakgrunn av strømpris siste 5 år (nedgang i strømprisen fører til lavere skattegrunnlag) og kapitaliseringsrenten (reduseres kapitaliseringsrenten går skattegrunnlaget opp). Kapitaliseringsrenten har stått uendret i mange år, til tross for at rentenivået har vært fallende i flere år og nå er på rekordlavt nivå. Regjeringen bruker her en kapitaliseringsrente på hele 4,5 %. LVK protesterer på vegne av medlemskommunene mot dette, man har så langt ikke blitt hørt. LVK har bedt om at ny kapitaliseringsrente for beregning av vannkraftanleggene settes til 3%. Dette ville gitt en nøktern, forsvarlig og langsiktig anslag på den reelle formuesverdien.

Fra 1. januar 2019 trer nye eiendomsskatteregler i kraft. Endringene innebærer bl.a at verk og bruk-kategorien blir avviklet og at utskrivningsalternativene blir endret. Verk og bruk skal fra 2019 defineres og takseres som næringseiendommer, uten anledning til å ta med produksjonsutstyr og -installasjoner i skattegrunnlaget. Skatteinntektene fra produksjonsutstyr og -installasjoner trappes ned over en periode på 7 år, med grunnlag i en overgangsregel. F.eks innebærer dette at det ikke blir eiendomsskatt på telenett og bredbåndsnett etter nedtrappingsperioden på 7 år. Stortinget har truffet prinsippvedtak om at inntektstapet skal kompenseres.

Det er gjort unntak for vannkraftverk, vindkraftverk, kraftnettet og petroleumsanlegg, som med et fellesbegrep kan kalles energianlegg. For disse anleggene skal reglene for taksering av verk og bruk videreføres.

Såkalte produksjonslinjer, dvs kraftlinjer som forbinder vannkraftverkene med det øvrige kraftnettet, skal som hovedregel inngå i skattegrunnlaget for kraftverket.

Det er kommunestyret som fastsetter eiendomsskattesatsene i sitt vedtak om budsjettet hvert år. Ved taksering og utskrivning av eiendomsskatt benytter kommunen sine skattevedtekter.

Utvikling av eiendomsskatt 2017 – 2019

	2017		2018		2019	
	0/00	Skatt	0/00	Skatt	0/00	Skatt
Eiendomsskatt bolig/fritid	5,5	3 358 911	5,5	3 358 911	5,5	3 401 200
Eiendomsskatt næring	7	229 418	7	229 418	7	229 950
Eiendomsskatt, tidligere verk og bruk som blir næring fom 2019	7		7		7	45 304
Særsilt skattegrunnlag 6/7-del av 9.048.000 i 2019	7		7		7	54 288
Eiendomsskatt, tidligere verk og bruk, nå energianlegg, her kraftnett (overføringsanlegg)	7	479 549	7	479 549	7	370 909
Eiendomsskatt (verk og bruk), kraftanlegg	7	862 029	7	607 432	7	609 287
Eiendomsskatt ubebygd tomt fritid	7	42 210	7	42 210	7	42 735
Eiendomsskatt ubebygd tomt bolig	7	1 036	7	1 036	7	1 036
Sum inntekt eiendomsskatt		4 973 153		4 718 556		4 754 709

Foreslåtte endringer i økonomiplanperioden.

Regjeringen foreslår endringer i kommunenes adgang til å skrive ut eiendomsskatt på bolig- og fritidseiendommer gjeldende fra skatteåret 2020. Forslagene reduserer maksimal skattesats (fra 7 til 5 promille) samtidig som eiendomsskattegrunnlaget reduseres. Det foreslås tvungen reduksjonsfaktor på minimum 30% i takstene på bolig- og fritidseiendommer og det foreslås tvungen statlig taksering av boligeiendommer (skatteetatens formuesgrunnlag). De økonomiske konsekvensene av lovforslagene er foreløpig ikke avklart.

Kommunestyret vedtok 18.10.2018 å avvente ny alminnelig taksering inntil videre og la takstene fra 2010 stå urørt i 3 år, dvs for årene 2020-2022. Det skal tas en ny vurdering på dette høsten 2021. Utgangspunktet er at det skal gjennomføres ny alminnelig taksering hvert 10de år.

Konsesjonskraftsinntekter

Folldal kommune har konsesjonskraft på energimengde 9 922,71 Mwh/år

Konsesjonskraftsinntektene til Folldal kommune følger svingningene i strømprisen. Disse har vært variable også i 2018, med krise først på året med tørkesommer og så litt bedre etter høstregnet.

For budsjettåret 2019 legges det til grunn et inntektsgrunnlag med en økning på 1,0 mill kr i forhold til budsjett 2018. Dette er gjort ut fra prognoser fra Ishavskraft med. Totalt estimeres med 2,0 MNOK i konsesjonskraftsinntekter i budsjettet for 2019.

Rentekompensasjon for investeringer og andre frie inntekter

Rentekompensasjon for investeringer

Folldal kommune søker i budsjettåret om rentekompensasjon for låneopptak knyttet til skole og omsorgsboliger.

Skole

Investeringer i forbindelse med ny skole (nytt bygg) fra 01.01.09. Beregnet rentekompensasjon av kr. 5.635.000 gir en kompensasjon på kr 100.000,-.

Omsorgsboliger

13 omsorgsleiligheter ferdigstilt 2000 og 1 sykehjemsplass ferdigstilt 2003. Årlig kompensasjon kr.280.000,-.

Øremerkede tilskudd.

Ressurskrevende helse- og omsorgstjenester

I forslaget til statsbudsjett 2019 økes innslagspunktet for statlig toppfinansiering med 85.000 kroner. Nytt innslagspunkt for ordningen blir dermed 1 320 000 kroner. Over innslagspunktet dekkes 80 % av lønnsutgiftene.

Flyktninger. Regjeringen foreslår et samlet tilskudd over 5 år på kr 807600,- for enslige voksne og kr 761 600,- for personer i familie.

Lønns- og prisvekst, renter, endringer i pensjonsutgiftene, arbeidsgiveravgift

Lønns- og prisvekst

I statsbudsjettet anslås prisveksten for kommunale varer og tjenester (kommunal deflator) fra 2018 - 2019 til 2,8 %, og er oppjustert med 0,5 % i forhold til 2017-2018. Kommunal deflator er sammensatt av lønnsveksten og prisveksten på varer og tjenester.

Folldal kommune kompenserer ikke for noe prisøkning i driftsbudsjett 2019.

I lønnsbudsjettet til Folldal kommune er alle sentrale og lokale tillegg gitt i 2018 lagt inn. Ytterligere lønnsvekst i 2019 er lagt inn med 2,3 % (3,5 % fra mai). Det er ikke lagt inn kompensasjon for prisvekst og alle enheter har kuttet sin ramme med 1%.

Renter

Folldal kommune har 100% løpende rente. Kommunalbanken utarbeider forslag til budsjett rente, for 2019 2,04 %. Folldal kommune bruker rente 2,0 % for 2019.

Arbeidsgivers andel av pensjonsutgiftene

I budsjettforslaget er normalpremien for pensjonsutgiftene, basert på aktuarberegninger av KLP / Statens pensjonskasse, lagt til grunn. Beregningene gir følgende beregningsstaser for 2018:

- KLP (fellesordningen) 20,2 % av brutto lønnsutgift (2018 – 20,0 %)
- KLP (sykepleierordningen) 20,2 % av brutto lønnsutgift (2018 – 19,5 %)
- STP (undervisningspersonell) 12,0 % av brutto lønnsutgift (2018–11,3%)

Premieavvik, pensjon er stipulert å gi kommunen en inntekt for 2019 på kroner 4.032.000,- (2018 – 3.784.000,-).

Akkumulert premieavvik pr 31.12.2019 er stipulert til:

- Statens pensjonskasse - 0,2 MNOK
- KLP 13,5 MNOK

Arbeidsgiveravgift

Folldal kommune er i en sone med 6,4 % i arbeidsgiveravgift.

I tråd med kommunens økonomireglement § 4 vedtas årsbudsjettet på overordnet nivå pr. enhet etter den styringsmodellen som Folldal kommune har valgt. Endringer i forhold til forrige års budsjett skal omtales.

Tallene presenteres på artsnivå per enhet i vedlegg Hovedtall. Artsgruppene er satt sammen etter følgende tabell.

10 Lønn og sosiale utgifter	Lønn og refusjon sykepenger Pensjon, arbeidsgiveravgift og premieavvik pensjon
11 Kjøp av varer og tjenester i tjenesteproduksjonen	Kjøp av varer og tjenester til egen tjenesteproduksjon (f eks energi, skolemateriell, matvarer, porto, telefon, kopiering, drivstoff, forsikringer, kurs, konsulent)
13 Kjøp av tjenester som erstatter kommunens tjenesteproduksjon	Kjøp av tjenester, f eks barnevern, omsorgstjenester i annen kommune, PPT, legevakt, MHBR, FIAS, Regionrådet, FARTT, innkjøpsordningen, krisesenter osv
14 Overføringsutgifter til stat, fylke, kommune og andre	Utbetaling av tilskudd lag og foreninger, kirke og trossamfunn, frivillighetssentralen, mva-kompensasjon (0-spill – inntekter)
15 Finanskostnader	Renter, avdrag, avsetninger til fond (bl a. disposisjonsfond, integreringsfond osv) Avskrivninger. Avskrivninger er et 0-spill i kommunalt regnskap med unntak av ved beregning av selvkost hvor kostnaden blir tatt med.
16 Salgsinntekter	Salg av varer og tjenester
17 Refusjoner	Tilskudd fra stat, fylkesmann, fylke, kommuner
18 Overføringsinntekter fra stat, fylke, kommuner og andre	Skatt, rammeoverføringer, inntektsutjevning, eiendomsskatt, inntekter mva-kompensasjon, konsesjonskraftsinntekter, Integreringsmidler
19 Finansinntekter	Renteinntekter og utbytte Bruk av fond (bl. a. disposisjonsfond, integreringsfond osv.). Bruk av lån, avdrag. Motpost avskrivninger. Avskrivninger er et 0-spill i kommunalt regnskap

4. Generelt om kommunens drift

Måling av oppnådde resultater

Sentrale KOSTRA tall for kommunen.

<http://www.ikostra.no/Kommune/Detaljer?kommunenr=0439&aar=2017>

Linken over fører til Telemarksforsknings sammenstilling av Folldal kommunes nøkkeltall fra KOSTRA i perioden 2013 t.o.m. 2017, sammenlignet med landet og KOSTRA gruppe 2.

Brukerundersøkelser.

Brukerundersøkelser gir oss muligheter til å identifisere hvor vi har best potensiale for kvalitetsutvikling.

- Skolen gjennomfører årlig undersøkelser blant elever og foreldre.
- Barnehagen gjennomfører brukerundersøkelse blant foreldrene annet hvert år.
- Ung data. Gjennomføres hvert tredje år. Første gang i 2015. Gjennomført i 2018.
- NAV. Egne brukerundersøkelser annethvert år.

Når man velger kvalitetsindikatorer er det viktig at man velger indikatorer som kan måles over tid. Enten ved at tallene er å finne i kostra (SSB), at man har interne rutiner for registrering eller ved at man har undersøkelser som gjentas regelmessig.

Internkontroll

Folldal kommunes internkontroll bygger på COSO-rammeverket. Rammeverket er sammensatt av tre målsettinger og fem komponenter. De tre målsettingene er målrettet og kostnadseffektiv drift, pålitelig regnskapsføring og overholdelse av lover og regler.

Kommunens system er etter dette inndelt i følgende hovedområder:

Overordnet ledelseskontroll	
STIKKORD:	HOS OSS ER DET:
Organisering/roller, ansvar	Organisasjonskart, delegeringsreglement m.m.
Etikk	Etiske retningslinjer
Styring og kontroll	Risiko- og målstyring
Støtteprosesser	
Økonomi og finans	Styringsdokumenter som økonomireglement, finansreglement m.m.
Personal	Personalpolitiske retningslinjer m.m.
Innkjøp	Innkjøpsreglement
IKT	Strategisk plan for IKT
Kjerneprosesser	
Saksbehandling og myndighetsutøvelse	Styringsdokumenter med roller og ansvar og krav til aktiviteter, prosesser og kontroll. Rutiner/system som sikrer etterlevelse av krav, herunder internkontrollkrav i lovgivningen
Tjenesteproduksjon	
Prosesser for å sikre etterlevelse	
Informasjon og kommunikasjon	Internkontrollkrav er kommunisert til målgruppen. Nødvendig opplæring er gitt.
Opplæring	
Oppfølging og overvåkning	
Håndheving	

Ledelsen følger opp, overvåker og håndhever etterlevelsen.
--

Internkontroll - HMS

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid(HMS) i virksomheter (internkontrollforskriften) sier at virksomheter plikter å sørge for systematisk oppfølging av krav regelverket stiller til HMS i den enkelte virksomhet. Dette gjøres i samarbeid med arbeidstakerne og deres representanter. Hensikten med systemet er å sikre at problemer oppdages og tas hånd om i tide. Internkontroll er kvalitetssikring. Folldal kommune bruker i hovedsak internkontrollsystemet Compilo.

Nærvær/fravær.

Medarbeidere er i de fleste sammenhenger den viktigste faktoren i forhold til vår evne til å løse oppgavene som forventes. Ut fra dette er fravær/nærvær en viktig indikator som følges nøye. Målet for Folldal kommune for 2018 er at det totale sykefraværet skal være under 6,3 %.

Fraværet svinger, og i de siste årene har gjennomsnittet i året vært på:

2014: 6,4%

2015: 6,6 %

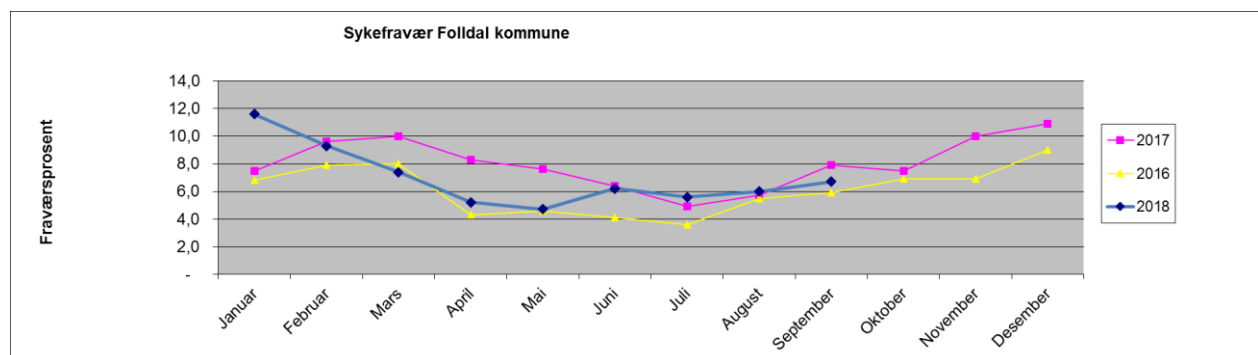
2016: 6,3 %

2017: 8 %

2018: t.o.m. september 7,3 %

Et sykefravær på 6,3 pst gir et fravær på om lag 2300 dagsverk per år. Dette tilsvarer over 10 årsverk i stillinger med 37,5 times arbeidsuke.

Det er den enkelte enhet som har hovedansvaret for å jobbe for måloppnåelse og oppfølging av resultater. Oppfølging av nærvær er også knyttet opp mot kommunens arbeid med IA-avtalen. AMU er også kommunens IA-team.

For de tre største enhetene legges sykefraværet frem totalt pr år. For 2017 legges sykefraværet fra januar - august.

ENHET	2016	2017	2018 t.o.m. september
Skole	4,1	4,8	4,8
HRO	7,5	6,7	9,4
Barnehage	7,8	8,8	14,4

Det egenmeldte fraværet isolert sett utgjør så langt i 2018 546 dager mot 510 dager i samme periode i 2017.

Mål for interne prosesser og medarbeidere:

Folldal kommune skal arbeide aktivt for å etablere en bedriftskultur som tar vare på og stiller krav til de ansatte, og som samtidig stimulerer til rekruttering og videreutvikling.

Medarbeidertilfredshet

I Folldal kommune er det et mål at alle faste medarbeidere skal ha tilbud om en medarbeidersamtale årlig. Med våre etiske retningslinjer og verdigrunnlaget for kommunen som bakteppe skal samtalene bygge på gjensidighet og tillit.

Medarbeiderundersøkelsen 10-FAKTOR ble gjennomført første gang i 2016. 10-FAKTOR bygger på omfattende forskning om effektiv ledelse og gode virkemidler for å motivere medarbeidere og hente ut best mulig ytelse.

Følgende ti faktorer er avgjørende for utvikling av god ledelse og et godt arbeidsmiljø.

1. Oppgavemotivasjon (indre motivasjon) - motivasjon for selve oppgavene
2. Mestringstro - tiltro til egen jobbkompetanse
3. Opplevd selvstendighet (autonomi) – opplevd tillit og mulighet til å jobbe selvstendig
4. Bruk av kompetanse (kompetansemobilisering) – opplevd bruk av egen kompetanse
5. Mestringsorientert ledelse - ledelse med vekt på å gjøre medarbeiderne best mulig ut fra sine forutsetninger
6. Rolleklarhet – tydelig kommuniserte forventninger
7. Relevant kompetanseutvikling
8. Fleksibilitetsvilje – villighet til å være fleksibel på jobb
9. Mestringsklima - kultur for å samarbeide og gjøre hverandre gode
10. Nytttemotivasjon (prososial motivasjon) – ønske om å bidra til nytte og måloppnåelse for andre

Undersøkelsen skal gjentas annet hvert år, og vil bli gjennomført i november 2018.

Kompetanse

”Rett kompetanse, på rett plass, til rett tid” er viktig for tjenesteytingen i kommunen. For Folldal kommune er det et mål at vi kontinuerlig har et % -vis antall medarbeidere med relevant fagutdanning. Måloppnåelse leses fra vårt personalsystem og kommenteres i årsmeldingen. Desentralisert utdanning i regionen, tilbud om fagutdanning for voksne i regionen og tilbud om deltidsstudier er viktig for å nå disse målene. I tillegg kommer krav til kompetanse ved nye tilsetninger. Gjennom kompetanseregistrering i personalsystemet HRM, vil kommunen få en bedre oversikt over den kompetansen som til enhver tid er i organisasjonen.

Folkehelse/Frisklivssentral:

Folkehelse har fokus på allsidig lavterskel aktivitet for alle aldersgrupper.

Det vil i 2019 bli videreført tilbud om «**Fysak-kasser**» - 10 lavterskel turmål rundt om i bygda, med bok hvor deltakerne kan skrive navnet sitt, og bli trukket ut som heldige vinnere av en premie.

«**Rusle og tusle**» har ca 15 turer med kjentmann og turleder gjennom sommeren. Her har kommunen et godt samarbeid med Folldal Turlag. Om lag 15 personer deltar i gjennomsnitt ukentlig.

«**Stolpejakten**» hadde i 2018 490 deltakere, og 9456 besøk fordelt på 40 stolper. Oppslutningen og økningen tilsier at aktiviteten bør videreføres i 2019, så vi håper fortsatt på å få fullfinansiert ordningen med eksterne midler. Stolpejakten gjennomføres som et godt samarbeid med kommunen, idrettslaget og turlaget (Hedmark fylkeskommune, Gjensidigestiftelsen, Joker Folldal og TOS har finansiert ordningen i 2018).

Frisklivssentralen tilbyr grupper to ganger per år, i tre-månedersperioder. Samtaler, trening, kostholdsveiledning og røykeslutt er noe av innholdet i gruppene. For de som har sluttført en periode, tilbys vedlikeholdstrening. For 2019 planlegger vi å videreføre disse tilbudene.

5. Rådmann.

Alle tall i 1000 kr

Regnskap 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Økonomiplan 2019	Økonomiplan 2020	Økonomiplan 2021	Økonomiplan 2022
11 948	13 919	14 239	14 239	13 889	13 389	13 389

I rammen til rådmannen ligger følgende tjenester/ansvarsområder:

Tjeneste	Målgruppe
Politisk aktivitet, herunder formannskap, kommunestyre og komiteer, eldreråd, råd for funksjonshemmede, kulturvernrådet, barne- og ungdomsrådet og administrasjonsutvalg. Godtgjøring til politikere og politiske partier	Interessenter for rådmannens ramme er politiske partier, befolkningen generelt, lag og foreninger, medarbeidere og tillitsvalgte samt interkommunale ordninger og samarbeid som finansieres gjennom rammen.
Revisjon og kontrollutvalg	
Frivilligsentralen, tros og livssynssamfunn (bl.a.kirkeformål).	
Rådmannskontoret og økonomikontoret	
Personaltiltak og rekruttering, inkl. lærlinger og avlønning av tillitsvalgte	
Prosjekter og folkehelsekoordinator	
Tilskudd til Folldal Vekst, løypekjøring, turistinfo m.m.	
Skolefaglig samarbeid	Samarbeidsavtale
Tynset opplæringscenter	Egen avtale
Barnevern	Vertskommunesamarbeid
Næringssjef, Næringsfond og kraftfond	

Utviklingstrekk, prioritering

10 Lønn og sosiale utgifter

Tabell: Ansatte/bemanning

	2018	2019
Politisk styring	1	1
Administrasjon	4,4	4,4
Lærlinger	4 første halvår 1 andre halvår	1 første halvår 2 andre halvår
Tillitsvalgte	0,55	0,55
Prosjekt/folkehelse	0,5	0,5
Næringssjef	1	1
Totalt rådmann	9,45	9,45

Budsjettet for politikergodtgjøring er lagt inn med en forutsetning om 10 møter i kommunestyret, 12 møter i formannskapet og 5 møter i hver av komiteene. Dette er likt budsjett 2017.

Det er ikke planlagt noen endringer i bemanningen i stab i 2019.

Det er budsjettet med to lærlinger fra høsten 2019. En i vårhalvåret.

Lønn til næringssjefen finansieres i hovedsak over kraftfondet. Driftsbudsjettet belastes med 164 000,- i 2019.

11 Kjøp av varer og tjenester i tjenesteproduksjon

Folldal kommune sine **kontingenter** til Regionrådet, KS, LVK, USS, Nasjonalparkkommuner og Småkommuneforeningen ligger nå samlet her, og det er kun små justering av kontingentene for 2018.

Abonnement på KF-personal er sagt opp og gir en innsparing på kr 30 000,-.

13 Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunens tjenesteproduksjon

Budsjettet for kontroll og tilsynsfunksjonen er lagt inn med en økning på 19 000,-. Se eget vedlegg fra kontrollutvalget, samt oversikt over interkommunale ordninger.

Folldal kommune har avtale om felles barnevernstjeneste med Alvdal, Rendalen, Tolga og Tynset. Tynset kommune er vertskommune. Det budsjetteres med kr 2 398 000,- hvorav kr 1 039 000,- dekker Folldals andel av administrative kostnader. Dette er en økning på 36 604,- til administrasjon. Det vil også bli etablert en barnevernsvakt i 2019. Folldal kommunes del av kostnadene er lagt inn med 50 000,-.

Skolefaglig samarbeid med Tynset, Tolga og Alvdal (TATO) er lagt inn med kr. 413 000,-. Dette er en økning på 25 000,- fra i 2018. Folldal går inn med en ressurs tilsvarende en 40 % stilling og deler av utgifter til kontorhold.

Det vil bli gjennomført et prosjekt ang. administrativ organisering av Folldal kommune første halvår i 2019. Her er det budsjettet kr 200 000,- til ekstern bistand i prosjektet.

14 Overføringsutgifter til stat, fylke, kommune og andre

Tilskudd til turistinformasjon foreslås ikke endret. Løypekjøring økes med 5000,-. Turlaget kjører da løyper ved skolen og i skileikanlegget innenfor denne rammen.

I forhold til overføring til kirkeformål og trossamfunn legger administrasjonen fram et forslag med økning for den norske kirke fra 1 820 000,- til 1 913 000,- Dette er en økning på 3 %. Kirken ber om å få en overføring på kr. 2 096 000,-.

Tilskudd til Follidal Vekst foreslås å ligge fast på kr 350 000,-.

Tilskudd til Frivilligsentralen foreslås videreført som i 2018 med kr 126 000,- over beløpet som fremkommer i statsbudsjettet grønn hefte på kr 414 000,-. Dette gir en økning på kr 22 000,-.

Se ellers egen oversikt over omsøkte beløp og forslag til budsjett lenger bak i dokumentet.

Digitaliseringsprosjekt KS. Engangstilskudd på kr 35 000,- i 2018 som kommunens egenandel i prosjektet er tatt ut.

Mål for virksomheten i 2019

BRUKERE OG SAMFUNN	INTERNE PROSESSER OG MEDARBEIDERE	ØKONOMI
1. Fornøye brukere (innbyggere, politikere, tillitsvalgte og virksomhetsledere) 2. Regelmessig, riktig og relevant informasjon 3. Oppdatert hjemmeside med styrkede muligheter for digital kommunikasjon.	1. Godt arbeidsmiljø 2. Mulighet for personlig utvikling og faglig oppdatering 3. Tverrfaglig samarbeid og tenking	1. Best mulig utnyttelse av de økonomiske rammene 2. Tilpasse ambisjonsnivået til de økonomiske rammene
KONSEKVENSER/HVA SKAL GJØRES		
1. Realistiske forventninger 2. Kostnadseffektive tjenester av god kvalitet 3. Systematisk og regelmessig tilbakemelding 4. Fokus på IKT som verktøy for hele organisasjonen, delta i debatt om IKT strategi både lokalt og regionalt 5. Lederskolering sammen med de andre FARTT kommunene. Oppfølging av kommunereformen med fokus på interkommunalt samarbeid.	1. Nærvær/fravær ved sykdom satt i henhold til mål satt av IA-team. 2. Jobbe med kommunens verdier; FJELL (faglighet, jordnærhet, engasjement, lojalitet og med latter) 3. Følge opp våre etiske retningslinjer 4. Fokus på kommunens internkontroll og internopplæring	1. Kontinuerlig overvåking av driftsnivået 2. Tett kommunikasjon med budsjettansvarlige for oppfølging og felles forståelse samt tilpasning av driftsnivå 3. Ledelsesutvikling og kartlegging 4. Forbedre bruken av elektronisk internkontrollsystem. 5. Oppfølging av kommunens eiermelding.

HVORDAN MÅLE		
Statistikk Brukerundersøkelser Klagesaker/Avvik	Medarbeidersamtaler og tilfredshetsundersøkelser Nærvær/fravær Avviksrapporter	Oppfølgingsmøter med enhetene Tertialrapport Regnskapsrapporter Kommunebarometeret KOSTRA-tall

Utviklingstrekk i økonomiplanperioden:

Det må gjennomføres en evaluering av kommunes næringsapparat. Hvis man på sikt avvikler næringselskapet Folldal Vekst AS vil man kunne oppnå en årlig besparelse på ca. 350 000,-.

Avtale med Tynset, Alvdal og Tolga (TATO kommunene) om skolefaglig arbeid over rektors nivå må følges videre opp, da det ikke er ble avklaring på hvordan samarbeidet skal utformes for framtiden i 2019.

Ytterligere satsing på modernisering og digitalisering. Gode og tilgjengelige digitale tjenester skal styrke dialogen med kommunens innbyggere. Personvern og informasjonssikkerhet skal være en del av utviklingen.

Prosjekt med gjennomgang av den administrative organiseringen vil kunne vise mulighetene for noen innsparinger. I økonomiplanen er det lagt inn med 300 000,-

Folldal kommune bruker mellom kr 400 000,- og 500 000,- årlig i kjøregodtgjørelser. Det må vurderes innkjøp av en el-bil som skal brukes til nødvendige møter i regionen. Sammen med økt bruk av kommunens konferanseutstyr vil dette vil kunne gi en innsparing på kr. 200 000,-.

6. Skole.

Regnskap 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Økonomiplan 2019	Økonomiplan 2020	Økonomiplan 2021	Økonomiplan 2022
19 134	19 898	20 124	20 124	19 957	19 657	19 657

I rammen til skole ligger følgende tjenester/ansvarsområder:

Tjenester	Målgruppe
Folldal skole m/SFO	Barn 1.–10. klasse, foreldre/foresatte
Folldal kulturskole	Barn, ungdom, voksne
Grunnskoleopplæring for voksne	Voksne over 18.år

Utviklingstrekk, prioritering

Føringer gitt fra økonomiplan 2019-2022 er tatt inn, og konsekvenser av vedtakene der er beskrevet i teksten. Mulige tiltak for å redusere rammene er tatt inn. Dette er en konsekvens av elevtallsutvikling og redusert ramme til rådighet.

10 Lønn og sosiale utgifter Tabell: Ansatte/bemanning

	Vår 2017	Høst 2017	Vår 2018	Høst 2018	Vår 2019	Høst 2019	Vår 2020	Høst 2020	Vår 2021
Skole – lærere	23,02	22,34	22,34	21,94	21,94	21,64	21,64	21,0	21,0
Skole – assistenter	3,95	4,15	4,15	3,95	3,95	3,95	3,95	3,95	3,95
SFO	1,63	1,63	1,63	1,63	1,63	1,63	1,63	1,63	1,63
Kulturskole	2,44	2,44	2,44	2,44	2,44	2,44	2,44	2,44	2,44

I dette budsjettet legges det opp til en nedgang i antall årsverk ved Folldal skole fra høsten 2019. Økonomiplanen for 2018 – 2022 la opp til en reduksjon fra høsten 2020, men sett i lys av den økonomiske rammen foreslås det en reduksjon på 0,3 årsverk allerede fra høsten 2019. Dette vil gi et redusert tilbud ved skolen i form av noen færre timer til deling og følgelig større grupper i enkelte fag. Selv med denne reduksjonen vil det fortsatt være høy lærertetthet ved skolen og lærernormen er oppfylt på alle trinn. Totalt sett vil det ut ifra denne rammen være mulig å gi et godt tilbud til elevene ved Folldal skole.

Nedgangen på 0,3 årsverk tas ved naturlig avgang eller vakanse i stillinger. Det innebærer at det eksempelvis ikke dekkes opp fullt ut for ansatte i studiepermisjon og fødselspermisjon. Reduksjonen kan tas enten i form av lærertimer eller assistent-/fagarbeidertimer.

Skolen har i dag en fleksibel vikarordning der noe er budsjettet i driftsbudsjettet med tanke på permisjoner med lønn, ferievikar og sykefravær. Totalt utgjør dette 200 000-. I tillegg har skolen en ordning der ansatte i sine årsverk har noen timer til vikaroppdrag. For de 5 siste årene har vikarressurs i årsverkene vært gjennomsnittlig ca. 0,20 årsverk for skolen. En reduksjon i antall årsverk vil også medføre at skolen må redusere antall timer som settes av til vikartimer i årsverkene. Dette gjøres for at ikke all nedgang skal belastes elevenes tilbud. Færre timer til vikarressurs kan medføre flere timer til utbetaling.

Skolen er i dag organisert med rektor/enhetsleder i 100% stilling og undervisningsinspektør i 70% stilling. Merkantil personale fra servicekontoret 2 dager i uken. Etter omorganiseringen av oppvekstenheten er det ingen endring av de administrative ressursene ved skolen. Det er ønskelig med noe større merkantil ressurs, men det er ikke lagt opp til det for 2019.

Ordningen med videreutdanning for lærere, *Kompetanse for kvalitet*, videreføres med 3 lærere høsten 2019. Dette er en ordning hvor man kombinerer jobb med 37,5 % lønnet permisjon for studier med 30 studiepoeng per år. Det statlige tilskuddet for 30 studiepoeng er 225 000,- i matematikk og naturfag og 180 000,- i øvrige fag. I lys av de nye kompetansekravene for å undervise i grunnskolen er dette et område som kombinert med nye tilsetninger må prioriteres.

Det legges opp til bemanning på SFO for budsjett 2019 tilsvarende dagens nivå.

Folldal kulturskole videreføres i 2019 med en ramme på 2,44 årsverk. Dette medfører et tilbud tilsvarende dagens nivå.

11 Kjøp av varer og tjenester i tjenesteproduksjon

Folldal skole: Det legges ikke opp til store endringer i driftsbudsjettet for 2019. Budsjettet innebærer samme aktivitet som i dag med tanke på leirskole og ekskursjoner. Det er fortsatt en utfordring med

behovet og utgifter til digitale læringsabonnement. Det kommer nye læreplaner fra 2020, noe som vil innebære et betydelig investeringsbehov i nye læremidler i de kommende årene, men for 2019 vil dette kun dreie seg om engangsbøker og nødvendige suppleringer av eksisterende læreverk.

Folldal skole SFO: Driftsbudsjettet videreføres på dagens nivå.

Folldal kulturskole: Driftsbudsjettet videreføres på dagens nivå.

13 Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunens tjensteproduksjon

Prosjektet «Kultur for læring» startet opp høsten 2016 med en undersøkelse finansiert av Fylkesmannen. Målet for prosjektet er at alle barn og unge i Hedmark vokser opp i en *kultur for læring*. Prosjektet er et samarbeid mellom kommunene i Hedmark, Fylkesmannen, NHO og KS, fagforeningene, foreldreutvalget og Høgskolen i Hedmark. Prosjektperioden er fra 2017 – 2020 og medfører økonomiske utgifter. Kommunene i Nord-Østerdal ønsker å samarbeide regionalt om denne satsingen, noe som medfører at vi vil få mer ut av de midlene vi går inn med. Sett i sammenheng med at de økonomiske midlene som man i regionen tidligere fikk som skjønnsmidler er brukt opp, vil det også kreve at kommunene går inn med midler for å kunne fortsette en felles strategi for kompetanseutvikling. De økonomiske forpliktelsene i «Kultur for læring» og egenandelen i det tidligere grunnskolesamarbeidet om kompetanseutvikling i Nord-Østerdal, videreføres i 2019 og utgjør 200 000,- for Folldal. Det er utarbeidet en egen kompetansehevingsplan under Kultur for læring.

Kulturskolen legger opp til en videreføring av dansetilbudet ved kjøp av danselærer fra nabokommune pålydende 75 000,- budsjettåret 2019.

PPT Nord-Østerdal. Det budsjetteres med en total kostnad for Folldal kommune på 737 000,- for budsjettåret 2019. Økningen skyldes i hovedsak helårsvirkning for logopedstilling.

14 Overføringsutgifter til stat, fylke, kommune og andre

Ingen større utgifter for 2019, da det ikke er elever fra kommunen som per i dag er bosatt i annen kommune.

16 Salgsinntekter

SFO:

Hel plass (over 15 timer i uka) inkludert opphold og kost: 2410,- pr mnd.

Deltids plass (10 - 15 timer i uka) inkludert opphold og kost: 1750,- pr mnd

Mini plass (inntil 10 timer i uka) inkludert opphold og kost: 1200,- pr mnd

Kjøp av heldag i skoleåret: 345,- per dag (heldag onsdag eller torsdag inkludert opphold og kost)

Kjøp av enkeltøkt: 90,- per økt. 1 økt regnes som tiden før eller etter skoletid og utgjør 2 timer. Prisen er inkludert opphold og kost.

Bruk av SFO ved ferie og skolefrie dager: De med redusert plass som benytter SFO i ferier betaler for kjøp av enkeltdager, minus det de betaler for en uke til vanlig. Kjøp av enkeltdag i ferie kr 345,-.

Søskenmoderasjon: 50 % for andre barn - 75 % for tredje barn

Prisen for SFO er uendret fra 2018, det legges ikke opp til en økning. Har man full plass regnes det som full plass også i ferier. Gradert plass gir fratrekk for plassen man betaler for, men tillegg for ekstradager i ferier.

Antall elever med fast plass på SFO er stabilt, og har i de 5 siste årene variert mellom 25-35 elever. Antall elever som kjøper enkelttimer har økt de siste årene.

Kulturskole:

Enkeltundervisning	2800,- pr år (1400,- pr semester)
Gruppeundervisning	2320,- pr år (1160,- pr semester gruppe 3-10 elever)
	1860,- pr år (930,- pr semester gruppe >10 elever)
Søskenmoderasjon:	25 % søsken
Aktivitetsmoderasjon	25 % «flere-aktivitet» moderasjon

Prisene for kulturskoleaktiviteter ble økt med 3% i 2017 og 2018, beholdes uendret fra 2018 til 2019.

17 Refusjoner

Refusjonskrav knyttet til andre kommuner økes fra 720 000 for budsjett 2018 til 1200 000,- for 2019. Dette er knyttet til enkelttiltak og individuelle vedtak, samt gjesteelever fra nabokommune.

19 Finansinntekter

Overføring fra integreringsfond i henhold til tjenestebeskrivelsen for flyktningbarn i grunnskolen.

Indikatorer og mål for Folldal skole:

Elevtallsutvikling etter kjente tall:

	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Elever	164	169	166	168	165

Tabellen viser et forholdsvis stabilt elevtall i økonomiplanperioden. Men det er viktig å være klar over lave fødselstall de to siste årene vil påvirke elevtallet med en stor nedgang fra 2022.

Utvikling i spesialundervisning:

Skoleår	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019
Andel	8,7	6,0	6,2	7,9	10,4	8,9

Tabellen viser at antall elever med spesialundervisning varierer noe. Landssnittet for antall elever som får spesialundervisning er 8 %.

Grunnskolepoeng	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
Grunnskolepoeng, gjennomsnitt Folldal	43,7	41,7	45,4	40,4	42,2

Grunnskolepoeng, gjennomsnitt landet	40,3	40,7	41,1	41,4	41,7
--------------------------------------	------	------	------	------	------

Grunnskolepoeng er med unntak av 2016-2017 stabilt høyere enn landssnittet. Det er gode faglig resultater for avgangselevne.

Mål 2019:

	Mål
<i>Faglige resultater:</i>	Folldal skal ligge over landssnittet i grunnskolepoeng.
<i>Trivsel:</i>	Folldal skal minst ligge på nivå med det nasjonale.
<i>Spesialundervisning:</i>	Antall elever med spesialundervisning skal ligge under landssnittet.
<i>Ressurser:</i>	Fortsatt opprettholde lærertetthet over gjennomsnittet i kommunegruppe 2. Holde driftsutgiftene per elev på linje med gjennomsnittet i kommunegruppe 2

Folldal kulturskole:

	2018	2019
Årsverk i kulturskolen	2,44	2,44
Antall elever i kulturskolen. Enhet: personer	129	129
Brutto driftsutgifter kulturskolen. Enhet: 1000kr	1 778	1 778
Netto driftsutgifter kulturskolen. Enhet: 1000kr	1.228	1.228

Kulturskolen har høy aktivitet og er i landstoppen på antall elever i forhold til grunnskoleelever. Det er en økning i antall elever i hovedsak grunnet dansegruppe for de yngste elevene. Telemarksforskning har kåret Folldal kulturskole til en av Hedmarks beste, og blant landets 30 beste kulturskoler de siste årene. At Folldal ble utnevnt til Årets musikkommune i Norge for 2018 må i hovedsak kunne sies å være kulturskolens fortjeneste.

Mål for kulturskolen:

Holde et stabilt høyt elevtall og gi flest mulig elever et best mulig tilbud innenfor gitte rammer.

Utviklingstrekk i økonomiplanperioden:

Elevtallet vil fortsatt synke noe frem mot 2022, men være forholdsvis stabilt. Det legges opp til en videre reduksjon i stillinger ved Folldal skole fra høsten 2020, noe som er en naturlig reduksjon som følge av endringer i elevtall og endringer i antall elever med spesialundervisning fra høsten 2020. Helårsvirkning for redusert personalressurs fra høst 2019 vil bli 0,7 mill i 2020.

Ordningen med videreutdanning for lærere, *Kompetanse for kvalitet*, videreføres med 3 lærere årlig i økonomiplanperioden. De nye kompetansekravene for å undervise i grunnskolen fra høsten 2015 tilsier at dette et område som må prioriteres, slik at skolen har kvalifisert undervisningspersonale i alle fag.

Prosjektet Kultur for læring vil være en viktig satsing i økonomiplanperioden og vil medføre ressursbruk som sees i sammenheng med regionale kompetansehevingsmidler.

Nye læreplaner i fagene tas i bruk fra 2020. Dette vil medføre et behov for innkjøp av nye læremidler. Forhåpentligvis blir kommunene kompensert med øremerkede midler for dette på linje med innføringen av Kunnskapsløftet i 2006.

Positive trekk:

- Gode faglige resultater
- Stabil og godt kvalifisert bemanning
- Høy grad av trivsel
- Lavt sykefravær
- God økonomisk kontroll i enheten

Utfordringer fremover:

En nedgang i ressurstilgangen som følge av at kommunen må kutte for å holde budsjettet i balanse i de kommende årene, vil medføre utfordringer med å holde kvaliteten på dagens nivå. Færre timer til deling og tilpasset opplæring vil bety at man må ha en streng prioritering av ressursene i årene som kommer. Samtidig som antall årsverk reduseres er det et signal fra sentralt hold at man skal prioritere tidlig innsats. Det igjen innebærer en dreining av ressurser til de yngste årskullene, noe som det tar flere år å gjennomføre.

Lønnsbudsjettet må holdes innenfor rammene, noe som krever streng budsjettdisiplin i de kommende årene. Driftsbudsjettet gir ikke et stort handlingsrom og det må planlegges for investeringer i nye læremidler

7. Barnehage.

Regnskap 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Økonomiplan 2019	Økonomiplan 2020	Økonomiplan 2021	Økonomiplan 2022
8 179	7 875	8 144	8 144	7 624	7 414	7 104

Tjenester	Målgruppe
Folldal barnehage	Barn 1 – 6 år, foreldre/foresatte

Utviklingstrekk, prioritering

Føringer gitt fra økonomiplan 2018 -2021 er tatt inn, og konsekvenser av vedtakene der er beskrevet i teksten. Mulige tiltak for å redusere rammene er tatt inn. Det legges opp til redusert aktivitet i 2019. Dette er en konsekvens av færre barn.

10 Lønn og sosiale utgifter Tabell: Ansatte/bemannning

Vår 2017	Høst 2017	Vår 2018	Høst 2018	Vår 2019	Høst 2019	Vår 2020	Høst 2020	Vår 2021	Høst 2021
17,80	17,79	17,79	15,02	16,02	16,02	14,50	14	14	13

Folldal barnehage tilbyr barnehageplasser for barn i alderen 1-6 år. Barnehagen må regne med ytterligere reduksjon fra og med høsten 2020. Bakgrunnen er nedgang i barnetallet. Barnehagen budsjetterer med 16,02 årsverk i 2019.

Det budsjetteres ikke med lønn ferievikarer. Barnehagen har en god ferieplanlegging for de ansatte, men utfordringen er og har tidligere vært avviklingen av de ansattes femte ferieuke. Ferievikar og sykevikar må settes inn med bakgrunn for å ivareta barnas sikkerhet.

11 Kjøp av varer og tjenester i tjenesteproduksjon

Barnehagen ønsker å investere i dataprogrammet MYKID med en utgift på 10 000 kr årlig. Dette for å forenkle dagens informasjon og samarbeid med foreldre. Dagens drift opprettholdes, men at vi gjør prioriteringer innenfor innkjøp.

Inventar og utstyr er styrket med kr 30 000,-. Barnehagen har hatt minimal fornyelse av inventar siden de flyttet inn i 2009.

13 Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunens tjenesteproduksjon

Barnehagen deltar i prosjektet *Kultur for Læring* fram til 2022. Dette er et fellesprosjekt mellom KS, Fylkesmannen i Hedmark, NHO, fagforeninger, foreldreutvalget og alle kommuner og barnehager. Videre har kommunene i Nord-Østerdalen en felles kompetansehevingsplan for barnehage hvor Kultur for læring er med og hvor vi har fokus på Voksenrollen. Vi søker om midler samlet. Utgifter barnehagen har er reiseutgifter ved felles planleggingsdager hvor alle ansatte i alle barnehager samles.

Kommunene innenfor barnehagesektoren i Nord-Østerdalen samarbeider om å tilby nyutdannede barnehagelærere veiledning. En ordning som er meget bra. En utgift på 12 000 kr årlig.

14 Overføringsutgifter til stat, fylke, kommune og andre

Ingen utgifter.

16 Salgsinntekter

Det legges opp til at Folldal kommune til enhver tid følger makspris på barnehageplass i henhold til statsbudsjettet.

Barnehage:

Helplass	2990,- pr mnd. vår og 3040,- høst
Mat	250,- pr mnd.
Søskenmoderasjon:	50 % for andre barn - 75 % for tredje barn
Ekstradag	300 kr

Deltidstilbud og søskenmoderasjon tilbys av kommunen. Foreldrebetalingen for deltids plass settes lavere enn foreldrebetalingen for heldagstilbud og kommunen tilbyr søskenmoderasjon. Det er mulighet for å kjøpe ekstra dag hvis avdelingen har ledig kapasitet. Det er lagt inn en liten økning på denne posten.

Stortinget vedtok 17. april 2015, å innføre redusert foreldrebetaling og gratis kjernetid på 20 timer pr. uke for 4- og 5 åringer fra og med 1. mai 2015. Dette betyr at en husholdning ikke skal betale mer enn 6 % av sin inntekt for en barnehageplass. Gratis kjernetid gjelder for 20 timer pr. uke og gjaldt for 4-5 åringer da ordningen ble innført i 2015. Stortinget har siden den tid valgt å videreføre og utvide ordningen til å gjelde for 3-, og nå 2 åringer fra og med august 2019. Det betyr at en husholdning med samlet inntekt på kr. 548 500,- kan søke om gratis kjernetid.

17 Refusjoner

Ingen refusjonskrav i budsjett 2019.

Utviklingstrekk i økonomiplanperioden:

Framskrevet folkemengde 1. januar, alder, hovedalternativet SSB

	2018	2019	2020	2021	2022
0 år	9	8	8	8	8
1 år	8	9	8	8	8
2 år	12	8	9	8	8
3 år	11	12	8	9	9
4 år	14	11	12	8	9
5 år	23	14	11	12	9
1-5 år	68	54	48	45	43

Barnehage året 2018/2019 (de som har søkt plass)					
Årskull	5 dg	4 dg	3 dg	2 dg	Antall søkt
2013	11	3	1	-	16

2014	8	4	1	-	13
2015	8	2	1		11
2016	7	2	2		11
2017	6	1	3	-	10
2018	1				1
	41	12	8		
Antall barn i barnehagen: 62					

Det er i dag tildelt 62 barnehageplasser for barnehageåret 2018/2019. 16 barn begynner på skolen høsten 2019 og 11 barn går fra småbarnsavdeling til stor barns avdeling. Det er antatt 12 fødsler i 2018, men usikkert om hvor mange som vil søke plass fra høsten 2019. Endringer i barnetallet kan føre til nødvendige endringer ved budsjettjustering.

Positive trekk:

Folldal barnehage har siden høsten 2009, samlet den pedagogiske virksomheten for barna i alderen 1-6 år. Barnehagen jobber daglig for at alle barna i barnehagen opplever og erfarer TRYGGHET, OMSORG OG OPPLEVELSER gjennom de pedagogiske aktivitetene som skjer daglig i barnehagen.

Barnehagen har gjennomført brukerundersøkelser i perioden 2014-2016 og vil gjennomføre ny undersøkelse våren 2019. Tilbakemeldingene barnehagen har fått gjennom bruk av brukerundersøkelsen og foreldresamarbeidet jobber vi med for å utvikle oss videre.

Folldal barnehage er med i prosjektet *Kultur for Læring* og prosjektet som varer fra 2017-2022. Første undersøkelse ble gjennomført høsten 2017. Undersøkelsen viser at barn opplever lite med erting i barnehagen. Det er bra. Da har barnehagen lyktes med arbeidet å forebygge utestengelser og krenkelser i barnehagehverdagen med blant annet VOKSENROLLEN. Undersøkelsen viser at barnehagen er god på å arbeide med ord og geometriske figurer, men kan jobbe mer med gjenkjennelse av tall og bokstaver. Barnehagen skårer lavt på informasjon og samarbeid i foreldrenes besvarelse. Dette er noe som går igjen fra bruker undersøkelsene barnehagen tidligere har gjennomført.

Utfordringer fremover:

Det er fokus på at barnehagen er en lærende organisasjon og regjeringen anser barnehage som barnets første steg i utdanningsløpet, men hvor lek fortsatt har hovedfokus. Forskning viser at barnehage Norge har store variasjoner innenfor kvalitet. Regjeringen innførte fra og med 1. august 2018 en innstramning i pedagogtettheten og lovfestet grunnbemanningen i barnehagen. Det skal være minst en pedagogisk leder per syv barn under tre år og en pedagogisk leder per 14 barn over tre år. Dette medfører at ett nytt barn kan utløse krav om ny fulltidsstilling som pedagogisk leder. Videre kan dette være en utfordring for barnehagen når man mottar søknader om barnehageplass som kommer etter hovedopptaket, samtidig som man må forholde seg til kravet om forsvarlig bemanning i lov og forskrifter. Barnehagens grunnbemanning skal ha minst en ansatt per tre barn når barn er under tre år og en ansatt per seks barn når barna er over tre år. Barn regnes nå for å være over tre år, fra og med august det året de fyller tre år.

Barnehagen har et hovedopptak 1. februar hvert år og søknader behandles fortløpende etter 1. februar. Barnehagen mottar flere søknader etter hovedopptaket enn ved selve hovedopptaket. Barnehagen har gjennom årene vært meget imøtekommande overfor søkere i forhold til barnehageplass, oppstartdato, endringer av barnehageplass som gjelder øking/redusering og endring av fridag ved deltidsplasser. Vi ser at det er utfordring med det å være imøtekommande overfor

søkerens ønsker, kontra det å ivareta lovkrav om forsvarlig bemanning. Barnehagen kan gjøre innstramninger innenfor de lover og vedtekter som finnes i dag. Dette kan være med på at barnehagen får en mer stabil barnegruppe og bemanning og at budsjett følges bedre. Ulempen er barnehagen blir mindre imøtekommende overfor søkerens ønsker ved blant annet endringer underveis i vår og høst halvåret.

Barnehagen tilbyr i dag hel-, og deltidsplasser i form av 4 dager per uke, 3 dager per uke og 2 dager per uke. Vi ser registrert gjennom noen år at det er ingen som benytter seg av det minste deltidsplassen og vi foreslår at dette tas bort.

I rammeplanen er digital praksis tatt med. Samfunnet blir stadig mer digitalisert og barnehagen skal ta i bruk digital verktøy for å støtte opp om barnas læreprosesser. Samtidig ønsker foreldre mer informasjon om hva som skjer i barnehagen. Dagens informasjon til foreldre skjer elektronisk ved at barnehagen sender dagsrapporter på sms og månedsplaner på epost. Barnehagen må følge med i utviklingen og tilrettelegge for en bedre og enklere informasjonsflyt. Kommunen må investere i dataprogram MYKID på 10 000 kr årlig, som gjør dette enklere.

Det er viktig at barnehagen opprettholder sitt fokus på «tidlig intervensjon», slik at barn som har behov for spesialpedagogisk tiltak i barnehagen får dette.

Uteområdet i barnehagen trenger fornyelse. Dette må sees i sammenheng med prosjekt Krokhaug aktivitetssenter under enhet for service og kultur.

Barnehagen operer i dag med fire avdelinger og mye av barnehagens møbler og øvrige inventar ble med på flyttelasset i 2009. Det vil framover bli behov for oppgradering av både møbler, inventar og leker for å opprettholde en sikker og tilfredsstillende barnehage drift.

Kvalitetsindikator/mål for barnehagen:

Alle pedagogiske ledere skal ha barnehagelærerutdanning eller tilsvarende.
--

Økonomiske konsekvenser i økonomiplanperioden.

Bemanningsmessige endringer i økonomiplanperioden 2019 – 2022 gi en innsparing på 1,2 mill kroner. Reduserte foreldrebetaling vil bli en motpost.

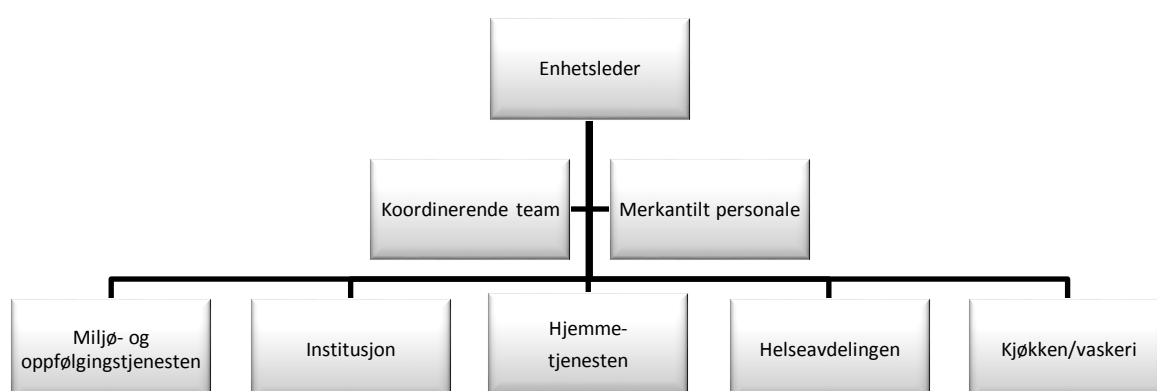

7. Helse, rehabilitering og omsorg.

Alle tall i 1000 kr

Regnskap 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Økonomiplan 2019	Økonomiplan 2020	Økonomiplan 2021	Økonomiplan 2022
44 930	44 582	45 819	45 819	45 519	45 519	45 519

Organisasjonskart HRO

Tjeneste	Målgruppe
<u>Helse avdelingen:</u> • Legekontor • Miljørettet helsevern • Helsestasjon • Jordmortjeneste • Fysioterapi • Rus og psykiatri • Frisklivsentral/folkehelsearbeid • Ergoterapeut / hjelpemidler • Fritidsveiledere • Psykolog (interkommunal)	Alle innbyggere og personer som oppholder seg i kommunen som har behov for helsehjelp. Kommunen selv i et beredskaps- og forebyggende perspektiv, samarbeidende myndigheter (strålevern, mattilsyn med mer).
<u>Miljø- og oppfølgingstjenesten:</u> • Praktisk bistand og opplæring • Avlastning (omsorgspersoner) • Omsorgslønn • Boveileder • Sommeraktivitet • Al-aktivitet	Personer med nedsatt funksjonsevne.

• Støttekontakt	Praktisk bistand og oppfølging, Personer som har behov for helsehjelp i hjemmet. Personer med behov for døgnkontinuerlig pleie og tilsyn. Serviceinstitusjon for alle avdelingen og innbyggere i kommunen som har behov/ønske om tilkjørt mat og vask og stell av klær.
<u>Hjemmetjenesten:</u> • Hjemmesykepleie • Hjemmehjelp • Matombrining • Dagtilbud til demente • Hukommelsesteam • Trygghetsalarmer • Trygde- og Omsorgsleiligheter • Omsorgslønn	
<u>Institusjon:</u> * Langtidsopphold * Korttidsopphold * Skjernet enhet * Dagavdelingen	
<u>Kjøkken/vaskeri</u>	

10 Lønn og sosiale utgifter

Tabell: Bemanning

	2017	2018	2019
Administrasjon/ledelse	2,00	2,00	2,00
Helseavdelingen	10,78*	10,72*	10,40*
MOT	10,98	14,00	13,23
Hjemmebasert**	17,15**	17,67**	18,56**
Institusjon	24,43***	23,75***	25,65***
Kjøkken/vaskeri	5,15	5,26	5,46
Til sammen	70,49	73,40	74,90

*inkl. Turnuskandidat, **inkl. Dagtilbud til demente ***inkl. Dagavdelingen

For 2019 er det lagt inn en økning på 1,5 stilling, inkl. stillingen vedtatt i regnskapsjustering 1 for 2018.

Administrasjon/ledelse: Ingen endringer.

Helseavdelingen:

Helsestasjon er budsjettert med helsesøster i 100 % stilling

Prosjekt rus og psykiatri er avsluttet.

Bemanning på legekantoret økes med 30 % kommunelege 2.

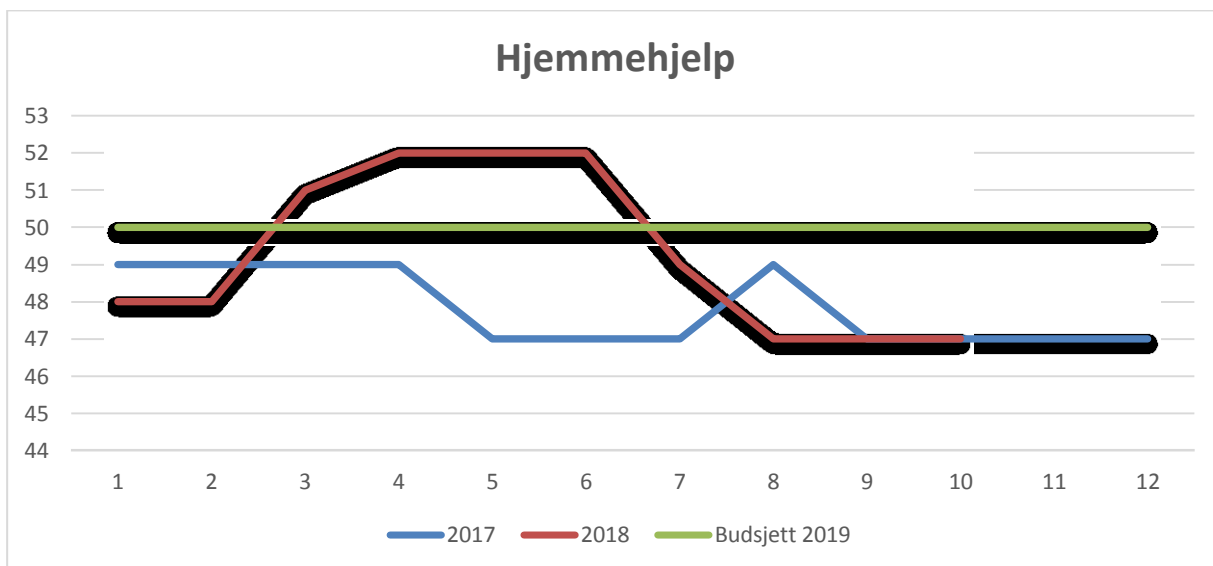
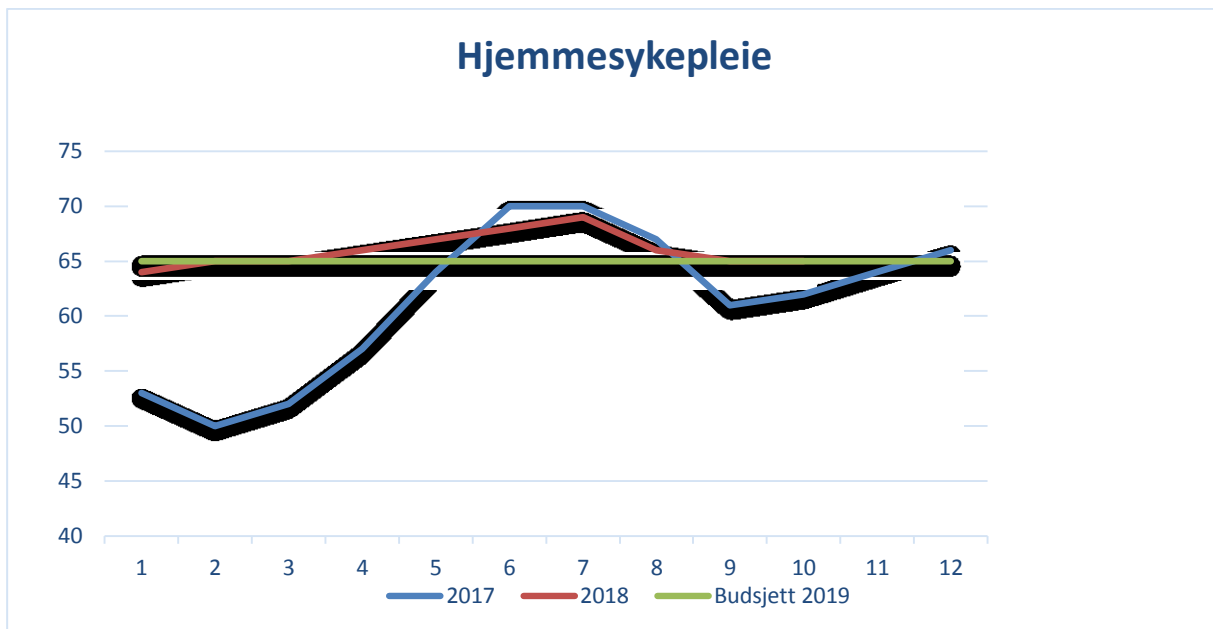
Miljø og oppfølgingstjenesten (MOT):

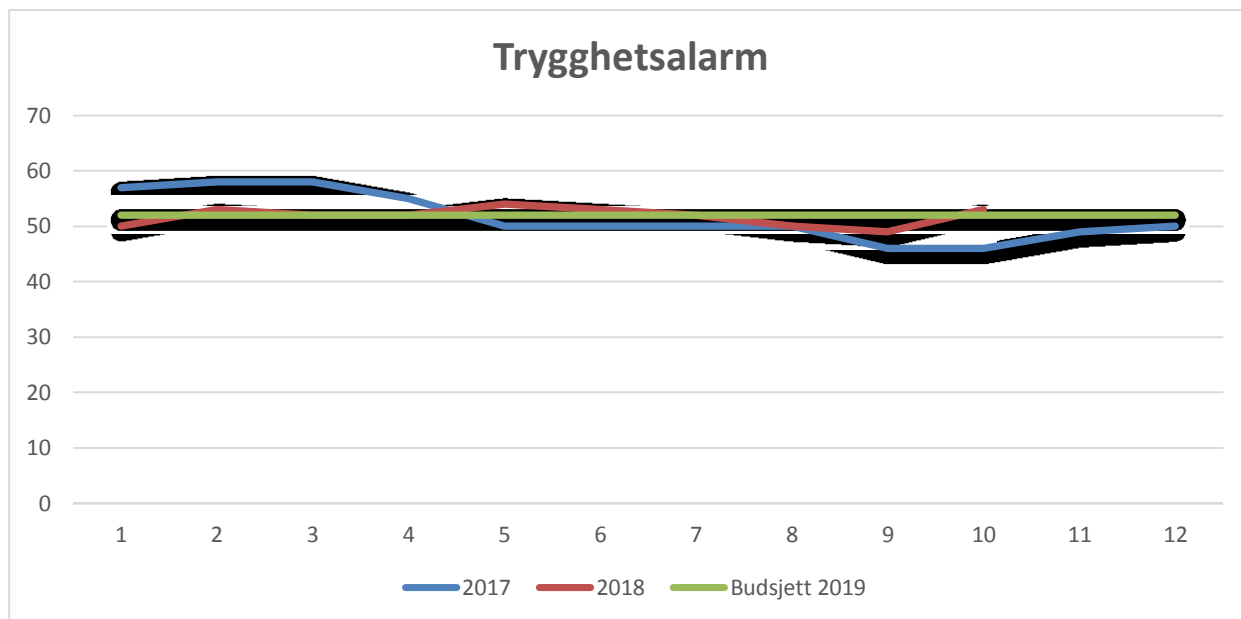
Tjenesten er dimensjonert etter vedtak og brukere pr. november 2018.

Hjemmetjenesten:

Det er lagt inn en økning på 20 % stilling koordinator hukommelsesteam (viser til boligsosial handlingsplan.) Koordinator for hukommelsesteam er med på kartlegging sammen med lege for utredning.

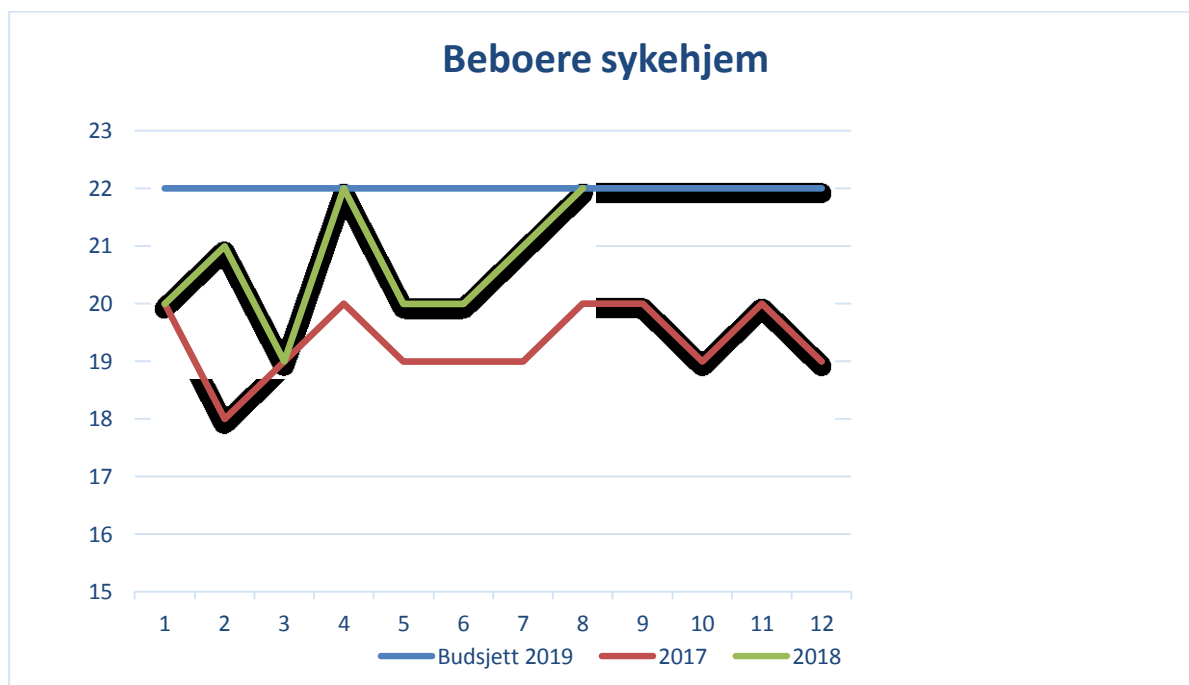
Antall vedtak i hjemmesykepleien vil variere i løpet av 2019. Antall timer pr. vedtak fortsetter å øke. Følgende tabeller er lagt til grunn for budsjett 2019. Alle tre tabellene viser antall vedtak.

Institusjon:

Det er en økning i den faste bemanningen på grunn av store pleiebehov hos pasientene. Det forventes ingen endring i forhold til antall vedtak for plass i institusjon enn det som vises pr. dags dato. Viser til nedenfor stående graf med tall i forhold til erfaringene i 2017 og ut oktober 2018. Det budsjetteres med flere plasser på institusjon enn hva antall rom tilsier, grunnet behovet som sees i kommunen.

Lønnsutgifter MOT, Hjemmetjenesten og Institusjon:

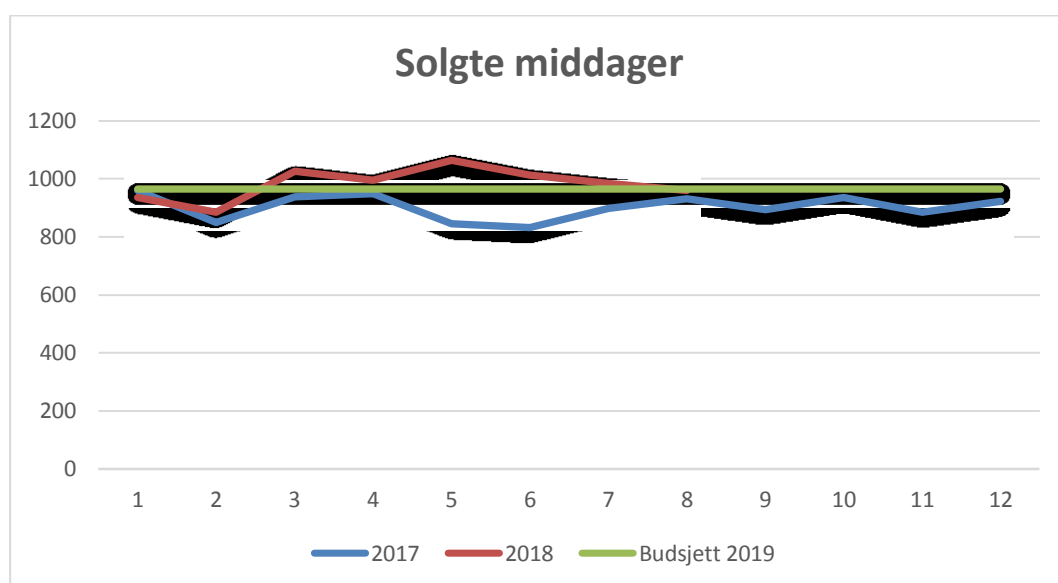
Den økte bemanningen er i forbindelse med økning av størrelse på vedtak. Det er i løpet av siste halvår 2018 vært rekruttert inn i vakante stillinger.

Det knytter seg noe usikkerhet til endringene i HTA § 5.2.2 – lørdags- og søndagstillegg og hvordan det vil gi utslag mot slutten av året.

Det jobbes kontinuerlig med kvalitetssikring av turnusplanleggingen for å unngå doble vakter og overtid ved fravær. Turnusplanleggingen vil i tillegg bli sett på i forbindelse med endringene i HTA.

Kjøkkenet:

Kjøkkenet har øket bemanningen med til sammen 20 % i forbindelse med omleggingen av døgnrytmeplanen. Endring av døgnrytmeplan har blant annet ført til en halv time lengre arbeidsdag på noen av de ansatte.

11 Kjøp av varer og tjenester i tjenesteproduksjon

På **legekontoret** legges det inn kr. 16.000,- i økte utgifter til **medisinsk forbruksmateriell og medisiner**. Dette økes i takt med driften.

Frisklivssentralen videreføres som i 2018. Tiltaket er kjærkomment og synliggjør kommunens folkehelseperspektiv.

Kjøregodtgjørelse i HRO er tatt ned med 31 000,- da det vil bli brukt mer videokonferanseutstyr til flere møter.

Innkjøp av matvarer er redusert med kr 70 000,-. Dette begrunnes i at det legges opp til selvbetjent kantine og slutt på produksjon av møtemat m.m. Øvrig matinnkjøp ventes å øke noe.

13 Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunens tjenesteproduksjon

Det er avtale med Røros om kjøp av etterbehandlingstilbud til døgnpris. Kommunen må tidvis benytte seg av dette da det kan være vanskelig å skaffe riktig, og nok bemanning, i våre egne tjenester på kort varsel i forbindelse med utskrivningsklare pasienter. Dette tilbudet har vært i begrenset bruk i 2018.

Kjøp av tjenester fra annen kommune, utgår. Netto virkning 3,3 mill. Motpost artsgruppe 17.

16 Salgsinntekter

Institusjon er budsjettert med inntekter for opphold. Vederlagsberegningen følger av sentrale forskrifter og føringer.

Viser til graf over antall vedtak for institusjonsplass, tidligere i dokumentet. Samme tall brukes i forbindelse med budsjettet for inntekter for opphold av pensjonærer.

Inntekter for kantine tas ned. Det blir selvbetjent kantine og ikke salg av «møtemat». Inntektene er tatt ned med kr. 195.000,-.

Inntekt matombringing, denne budsjettposten er økt grunnet prisjustering og økning tjenestemottakere, kr. 491.000,-

Fokuset på kosthold og ernæring er stort. Riktig ernæring ses på som en del av kommunens tilbud for å styrke helsetilbudet og å forebygge sykdom og underernæring. Dette er samtidig med på å hindre for tidlig oppgang i omsorgstrappa (se boligsosial handlingsplan).

17 Refusjoner

Gjelder refusjonen Folldal kommune får fra Helsedirektoratet for særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester. Ordningen videreføres og bidrar til at kommunen får refundert 80 % av direkte lønnsutgifter knyttet til enkeltbrukere som har gyldig vedtak om helsehjelp. Refusjonsordningen gjelder for lønnsutgifter utover kroner 1 320 000,- for 2019. De over 67 år omfattes ikke av denne ordningen.

Vi legger inn en økning for refusjon fra staten på Ingridstua/dagopphold. I tillegg til søknad om å øke til 8 plasser 2 dager i uka høst 2018, søkes det om utvidelse for en dag til med 8 plasser for hjemmeboende demente. Dette er en økning på kr 308 000,- fra budsjett 2018.

Kvalitetsindikatorer – måltall som er satt opp for enheten:

Legetimer på institusjon mer enn 0,40 pr. uke pr. beboer.
Fysioterapitimer på institusjon mer enn 0,38 pr uke pr beboer.
Alle med vedtak om tjenester gjennomgås/evalueres 1 g. pr. år, også psykiatri.
Alle brukere/pasienter i hjemmetjenesten og institusjon skal ha årskontroll med lege.
Alle langtidsbeboere på institusjon skal ha gjennomgang av legemidler hvert halvår.
Alle beboere på institusjon skal ha vektkontroll minimum hver 3.dje mnd.
Alle hjemmeboende brukere av hjemmesykepleien skal ha kartlagt og fulgt opp sin ernæringsstatus hver 3.dje mnd.

Antall fastlegepasienter

År	2013	2014	2015	2016	2017	2018 per 01.11.
Fastlege pasienter	1559	1532	1560	1563	1547	1542

Kommunelege 1 har venteliste

Antall fødsler

År	2013	2014	2015	2016	2017	2018 pr. 01.11.
Antall fødsler	14	14	13	9	9	9

Velferdsteknologi.

Det Folldal kommune har vært med å utvikle implementeres i to av de andre FARTT kommunen. Flere velferdsteknologiske produkter utvikles og testes og Folldal er med i topplaget på dette. Utviklingsprosjektet som nå dreier seg om alle FARTT kommunene er implementert i Det nasjonale velferdsteknologi programmet.

Utviklingstrekk i økonomiplanperioden:

Det ble i løpet av 2018 lagt inn en økning i bemanningen da behovet for pleie- og omsorgstjenester øker og vedtakene er blitt større. Dette videreføres i store trekk i økonomiplanperioden. I forhold til **Forebyggende helsearbeid** må dette fremdeles være et satsningsområde for Folldal kommune. Vi må ha et riktig nivå på ergoterapitjenesten, fysioterapitjenesten, kjøkken og hjemmetjenesten. Dette vil på sikt kunne senke presset på hjemmetjenesten og heldøgns omsorg. Brukerne vil kunne være lengre hjemme ved riktig tilrettelegging og hjelp til selvhjelp.

Psykologer i kommunene

Det ble i 2017 arbeidet for et interkommunalt samarbeid for kommunene i Nord-Østerdal for felles psykolog. Dette blir en lovpålagt tjeneste fra 2020. Det er ved flere anledninger utlyst etter psykolog uten at det er blitt rekruttering av det. Det er for 2019 budsjettet med kr. 205.000,-. Det vil bli søkt om tilskudd til ordningen fram til 2020. Etter det må ordningen fullfinansieres av kommunene. Kostnadene er så langt ukjente.

Når det skal forhandles om ny leasing avtale for biler forventer vi et reduksjon på driftskostnadene rundt kr. 50.000,-. Målet er 2 elbiler forutsatt batterikapasitet for Folldals klima og 4 hjuls drift.

Det forventes en endring i drift etter bygging av nye omsorgsboliger og gjennomgang av tjenestetildelingen med en besparelse på kr. 500.000,-.

8. NAV Folldal.

Alle tall i 1000 kr

Regnskap 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Økonomiplan 2020	Økonomiplan 2021	Økonomiplan 2022
2 505	2 497	2 839	2 839	2 699	2 699

I rammen til NAV ligger følgende tjenester/ansvarsområder:

Tjeneste	Målgruppe
Sosialtjenesten, inkludert tiltaksarbeid	De som faller inn under sosialtjenestelovens bestemmelser
Husbankens boligtilskudd, startlån, bostøtte	Vanskeligstilte på boligmarkedet
Flyktingetjeneste	De som har blitt bosatt i Folldal kommune som flyktninger de siste 5 år.

Overordnede målsettinger

- NAV skal gi mennesker muligheter
- NAV vil bidra til at innbyggere får den bistand de trenger for å bli selvhjulpne og for å øke yrkesdeltagelsen.
- NAV jobber for at flere skal komme i lønnet arbeid, bedre brukermøter og økt kompetanse innad i tjenesten.
- Tilby en tilpasset og hensiktsmessig aktivitet for mottakere av økonomisk sosialhjelp, med særlig fokus på aldersgruppen under 30 år.

Nasjonale satsinger på arbeids- og velferdsområdet er blant annet:

- Ungdomsinnsats som skal sikre unge ledige raskere oppfølging fra NAV-kontoret for å komme i arbeid eller fullføre utdanning videreføres.
- Forsterket innsatsen for langtidsledige som nærmer seg slutten av dagpengeperioden Videreføres.
- Langtidsledige, innvandrere fra land utenfor EØS-området og andre utsatte grupper på arbeidsmarkedet skal prioriteres ved bruk av tiltak.
- Økt myndighet og handlefrihet til NAV-kontorene.

Flyktingetjenesten skal sørge for at kommunens plikter etter Introduksjonsloven overholdes. Innvandrere fra land uten EØS-området, er sammen med personer under 30 år, et særlig prioritert arbeidsområdet for NAV.

Det er særlig to utfordringer som fort kan slå negativt ut på kommunens sosialbudsjett:

- Svakt arbeidsmarked lokalt og store endringer i arbeidsmarkedet nasjonalt. Misforhold mellom arbeidsmarkedets krav og arbeidssøkeres kompetanse. Uheldig flyttemønster ved at kompetanse flytter ut og personer uten arbeid flytter inn.
- Flyktninger som ikke har klart å bygge nok kompetanse til at de kan anses som reelle arbeidssøkere (i hovedsak på grunn av manglende norskkunnskaper), vil trenge sosialhjelp.

Budsjettet er nøkternt satt opp med lite rom for økte kostnader dersom ledighetsbildet, eller særlig uforutsette hendelser, oppstår. Et robust disposisjonsfond er viktig som en buffer mot slike svingninger.

Artsgruppene har i seg grunntjenestene i en tradisjonell sosialtjeneste, herunder de administrative kostnadene med tjenesten, og stønadene som utbetales til brukerne av tjenesten.

Antallet flyktninger i introduksjonsprogram er pr i dag 3 voksne, ytterligere 2 deltagere er for tiden i svangerskapspermisjon. Det er 10 voksne og 11 barn som følges opp av flyktningetjenesten, i tillegg er det enkelte som har vært i kommunen i over fem år, og som fremdeles har behov for oppfølging.

I følge signalene fra IMDi vil Folldal kommune ikke oppfylle kriteriene for å få anmodning om å bosette flyktninger i 2019 og integreringstilskuddet er justert tilsvarende.

10 Lønn og sosiale utgifter

Det opprettholdes to hele stillinger i NAV, som i hovedsak jobber med sosiale tjenester og Husbankordninger.

I tillegg er det en stilling som flyktningkonsulent i flyktningetjenesten. Denne stillingen foreslås tatt ned fra 100 % til 80 % stilling. Ettersom antallet flyktninger går ned, må stillingsstørrelsen vurderes videre i løpet av året.

Det er lagt inn kr 140 000 til sommerjobb for ungdom. Dette finansierer 8 plasser med sommerjobb i 3 uker. Tilbudet gir verdifull erfaring for ungdommene, men er ikke en lovpålagt tjeneste.

Folldal har ingen brukere på kvalifiseringsprogram. Dette er en ordning der det ligger en anbefaling fra sentralt hold om å benytte denne mer aktivt. Det er grunn til å tro at ordningen vil bli brukt i 2019. Budsjettmessig er det tenkt bruk av fondsmidler på dette tiltaket.

Nyankomne innvandrere fra land utenfor EØS som har rett og plikt til å delta på introduksjonsprogrammet har en rett til å motta introduksjonsstønad. Utbetaling av introduksjonsstønad er redusert i forhold til forrige år. Beløpet justeres etter hvor mange personer som har rett på ytelsen.

Tabell: Ansatte/bemanning

	2017	2018	2019
NAV kommunale tjenester	2,0	2,0	2,0
Flyktningetjenesten	1,3*	1	0,8

- 0,3 var prosjekt

11 Kjøp av varer og tjenester i tjenesteproduksjon

Beløpet knyttet til etablering (utstyr som gardiner, huskeråd) av nyankomne flyktninger er redusert. Dette henger sammen med at det ikke er planlagt for bosetting av flyktninger Folldal kommune i 2019.

13 Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunens tjenesteproduksjon

Utgifter til Nord-Gudbrandsdal Kriesenter, Overgrepsmottaket og Meskano. Små budsjettmessige endringer.

14 Overføringsutgifter til stat, fylke, kommune og andre

Kostnader knyttet til økonomisk sosialhjelp er økt fra budsjett for foregående år og vil omtrent ligge på samme nivå som regnskapstall for 2018. Behovet er økende. Dette har blant annet en sammenheng med at vi erfaringsmessig ikke klarer å formidle flyktninger ut i ordinært arbeid her hos oss etter endt opplæring (introduksjonsprogram). Ved bosetting av nyankomne har kommunen som hovedregel forpliktet seg for en fem-års periode, og livsopphold etter endt introduksjonsprogram blir økonomisk sosialhjelp for de som ikke er i stand til å forsørge seg selv.

Det er viktig at man bestreber seg på å lykkes med integreringsarbeidet, slik at utgifter for bosatte over 5 år og også ekstra utgifter første 5 år holdes så lave som mulig.

15 Finanskostnader

Sosiallån, ingen endringer foreslått. Avsetning til integreringsfond er justert etter antall bosatte flyktninger, og det lagt til grunn at Folldal kommune ikke bosetter flyktninger i 2019.

17 Refusjoner

Refusjon for skoleskyss deltagere på introduksjonsprogram og refusjoner etter utbetalinger av forskudd på trygdeytelser. Ingen større endringer.

18 Overføringsinntekter fra stat, fylke, kommune og andre

I hovedsak knyttet til integreringstilskuddet. Beløpet er justert og beregnet etter faktisk antall flyktninger.

19 Finansinntekter

Bruk av fond til kvalifiseringsprogram og tilbakebetaling av sosiallån.

Bruk av integreringsfond til å bla. å drifte tjenestene. Beløpet er tatt ned i tråd med lavere overføringer fra staten.

Indikatorer og måltall for NAV.

	Folldal 2016	Folldal 2017	Hittil i 2018	Kostra gruppe 02 2017	Landet 2017
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år	4 482	4 288		3 199	4 111
Antall sosialhjelpsmottakere	42	46	43		
Andelen sosialhjelpsmottakere 18 – 24 år, av innbyggere 18 – 24 år	4,0%	6,4%	5,7%		
Andel sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere i alder 20 – 66 år	4,9%	5,2%	4,7%		
Antall med økonomisk stønad som viktigste kilde til livsopphold i 6 mnd. eller mer	10	8	9		
Antall vedtak om kvalifiseringsprogram	0	0	0		
Antall vedtak om råd og veiledning (§17)	5	4	7		

Utviklingstrekk i økonomiplanperioden:

NAV er bekymret over at det er en nasjonal trend at stadig yngre mennesker søker økonomisk bistand fra NAV. Det er også bekymringsfullt at unge mennesker blir gående (for) lenge på økonomisk sosialhjelp. Disse trendene ser vi dessverre også i Folldal.

Folldal har et begrenset arbeidsmarked, samtidig er arbeidslivet stabilt. Det er viktig å være klar over at NAV forutsetter både geografisk og yrkesmessig mobilitet overfor de som står uten fast arbeid/inntekt.

Det påpekes at integreringsarbeidet må prioriteres for å begrense påvirkningen av økonomien i planperioden.

Avvikle ordningen med sommerjobb for ungdom kan gjøres i løpet av økonomiplanperioden. Dette vil gi en innsparing på kr 140 000,-.

9. Service og kultur.

Alle tall i 1000 kr

Regnskap 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Økonomiplan 2019	Økonomiplan 2020	Økonomiplan 2021	Økonomiplan 2022
8 694	9 060	9 330	9 330	9 292	9 090	8 922

I rammen til service og kultur ligger følgende tjenester/ansvarsområder:

Tjeneste	Målgruppe
Servicekontor (post, arkiv, kundebetjening, saksbehandling, møteutsending, Internett, utleie)	Ansatte, innbyggere, hytteeiere, eksterne henvendelser
IKT (drift, service og utvikling)	Verktøy for ansatte og elever
Kulturkontor (saksbehandling, kulturarrangement, museumsarbeid, lag og foreninger)	Innbyggere, lag og foreninger, fritidsbeboere
Kino	Alle
Fritidsklubb	Barn og unge (5 kl. - 18 år)
Bibliotek	Alle

Utviklingstrekk, prioritering

Det legges ikke opp til aktivitetsøkning i 2019, men følgende områder må ha ekstra fokus:

- Valg. Det er valg til kommunestyre og fylkesting i 2019. Dette krever store personressurser og noe budsjettmidler til kursing, forberedelser og gjennomføring av valget.
- Kulturminneplan. Arbeidet med utarbeidelse av kulturminneplan krever fortsatt stort fokus da den etter framdriftsplanen er beregnet ferdigbehandlet høsten 2019. Til arbeidet med kulturminneplanen har kommunen fått tilsagn om tilskudd på kr 200.000, hvorav kr 100.000

er utbetalt. Resten kommer når planen er ferdig. I tillegg er bevilget tilskudd på kr 100.000 fra næringsfondet utbetalt. Det er ansatt prosjektmedarbeider i 0,4 stillingshjemler fra september 2017 og foreløpig ut 2018.

- Prosjekt Krokhaug aktivitetsområde er lagt inn i investeringsbudsjettet. Det er bevilget spillemidler på kr 200 000,- til prosjektet. Kommunens egenandel er tilsvarende.
- Hjemmeside. Selv om ny hjemmeside er tatt i bruk, vil det fortsatt være mye arbeid med denne. Det gjenstår fremdeles områder som ikke er fullstendige, i tillegg til at siden stadig er i utvikling.
- Arkiv. Selv om vi i 2018 har levert alt arkivmateriale fra ytre enheter, må vi fortsatt ha stort fokus på arkivarbeidet. Arkivplanen er et levende dokument og krever jevnlig oppdateringer. I tillegg er det et kontinuerlig arbeid med opplæring og felles forståelse for arkivarbeidet.

Selv om kommunen har tatt i bruk elektronisk utsendelse av faktura/post, bruker vi fortsatt forholdsvis mye penger på porto. Det kan være flere grunner til det, blant annet sender legekantoret i hovedsak fysisk post. I tillegg øker portotakstene betydelig hvert år. På sikt antas det at ordningen vil gi en større besparelse.

Telefonutgiftene øker, noe som har flere årsaker. Type abonnement endres i tillegg til at antall øker.

Vår deltakelse i FARTT-samarbeidet øker med kr 16.000. Ellers er våre utgifter til IKT budsjettet på 2018-nivå.

10 Lønn og sosiale utgifter

Tabell: Ansatte/bemanning

	2017	2018	2019
Servicekontoret	4,2	4,0	4,2
IKT	1,0	1,0	1,0
Kulturkontoret	1,0	1,0	1,0
Kino	0,22	0,22	0,22
Fritidsklubb	0,22	0,22	0,22
Bibliotek	1,05	1,05	1,05
Totalt service og kultur	7,69	7,49	7,69

Som en følge av rekruttering høsten 2018, er det lagt inn en økning på 0,2 stillingshjemler på servicekontoret. Antall stillingshjemler er dermed 4,2 som er 0,2 over vedtatt bemanning.

Innen kultur er prosjektmedarbeider i 0,4 stillingshjemler engasjert ut 2018. Det er uvisst om engasjementet videreføres vinteren 2019. Stillingen er midlertidig og lønnes ved bruk av tilskudd. Den er derfor ikke lagt inn i lønnsbudsjettet.

11 Kjøp av varer og tjenester i tjenesteproduksjon

Det er behov for enkelte justeringer innen artsgruppen. Selv om kommunen har tatt i bruk ny rutine for utsending av fakturaer i tillegg til KS Svar Ut, har ikke antatte besparelser på porto slått til. Når

det gjelder kopieringspapir og konvolutter, er det oppnådd en viss besparelse. På kinoen er det lagt inn en mindre økning for å for økt kapasitet på bredbånd. Etter ny avtale med leverandør ble dette mye rimeligere enn tidligere antydnet (kun en økning på kr 5000).

13 Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunens tjenesteproduksjon

Utgifter knyttet til deltakelse i IKT Fjellregionen IKS (FARTT) øker med kr 16 000,- til kr 3.207.000. Våre utgifter i forbindelse med innkjøp (Abakus) økes med 8000,-. Når det gjelder deltakelse i andre samarbeid, er det kun mindre endringer.

14 Overføringsutgifter til stat, fylke, kommune og andre

Tilskudd til sang/musikk og idrett foreslås omtrent på samme nivå som budsjett 2018. Dette gjelder også for tilskudd til Idrettsvaktmester som foreslås opprettholdt på fjorårsnivå med kr 75.000, og tilskudd til Stiftelsen Folldal Gruver på kr 150.000.

16 Salgsinntekter

Prisene på kino foreslås endret slik:

Barne- og familieforestillinger kl. 16.00	kr 100,00 for voksen, kr 70,00 for barn (tidligere kr 70,00 pr person)
Ungdom- og voksenforestillinger	kr 100,00 per person (uendret)

Andre priser foreslås uendret.

Ansvar 420 Valg

Ut i fra erfaringstall fra Stortingsvalget 2017 er det lagt inn kr 38.000 til gjennomføring av valg.

Måltall for tjenesteproduksjonen innen rammeområdet

Mål for virksomheten i 2019

Antall utlånte bøker på biblioteket	16000
Antall brukere av junior- og fritidsklubb	Gjennomsnittstall brukere: juniorklubb: 20 ungdomsklubb: 15
Antall brukere av kino	Gjennomsnitt antall brukere: 27
Nedetid på data	0%
Utlagt postliste alle virkedager på hjemmesiden	Postliste legges ut daglig.

Nå målene i KS e-Kommune-strategi for vår hjemmeside er tatt ut på grunn av at det ikke lenger foretas slik måling.

Utviklingstrekk i økonomiplanperioden:

Ansvar 4200 - valg

Utgifter i forbindelse med valg er lagt inn i budsjett for 2019 da det er kommune- og fylkestingsvalg. I økonomiplanperioden er utgiftene tatt ut i 2020 og 2022 da det ikke er valg, men lagt inn i 2021 da det er Stortingsvalg

Ansvar 4500 – bibliotek

Det kan være aktuelt å anskaffe en selvbetjeningsautomat som er tenkt brukt for utlån/innlevering for skolen. Anskaffelse/installasjon vil koste om lag kr 35.000 og årlig serviceavtale i underkant av kr 10.000. Alle priser er eks mva.

Det er ikke funnet rom for dette i budsjettforslaget, tiltaket er heller ikke lagt inn i økonomiplanen.

Mulige endringer i økonomiplanperioden:

- Redusert bemanning servicekontoret 40% - innsparing kr 240.000
- Avvikle kinodriften – innsparing kr 130.000

10. Teknisk, landbruk og utvikling.

Alle tall i 1000 kr

Regnskap 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Økonomiplan 2019	Økonomiplan 2020	Økonomiplan 2021	Økonomiplan 2022
12 099	10 740	11 175	11 175	11 147	11 429	11 078

I rammen til TLU ligger følgende tjenester / ansvarsområder:

Tjeneste	Målgruppe
Kommunale bygg og eiendommer	Interne og eksterne brukere/leietakere
Kommunale veger	Alle
Vann, avløp og renovasjon	Alle abonnenter
Brann og feiing; Midt-Hedmark Brann- og Redningsvesen IKS	Ekstern tjeneste, lokalt utført for befolkningen i vår kommune.
Kommunal landbruksforvaltning	Alle som har eller planlegger å anskaffe landbrukseiendom
Miljø og utmark	Alle
Byggesak, deling, utslippstillatelser	Alle
Oppmåling	Alle
Geodata	Alle
Private reguleringsplaner, behandling	Private utbyggere
Utarbeidelse av kommunale reguleringsplaner, andre planer	Alle Forvaltningen
Eiendomsskatt	Alle som eier eiendom i kommunen

Utviklingstrekk, prioritering

10 Lønn og sosiale utgifter

Tabell: Ansatte/bemanning

	2017	2018	2019
Renhold	6,8	7,0	7,0
Drift / vann / avløp	5,8	6,8	6,8
Adm./saksbeh.	6,7	6,7	6,7
Prosjekt investering		1,0	1,0
Sum TLU	19,3	21,5	21,5

11 Kjøp av varer og tjenester i tjenesteproduksjon

Drifta er i hovedsak lagt opp som i 2018, men med noe styrking/intern justering av enkelte poster på vedlikehold. For eksempel er ansvaret for kommunale veger justert internt ved at vintervedlikehold er styrket 45 000,- utover sommervedlikehold er redusert tilsvarende.

Status for bygg som har vært forutsatt å gå med 0 i utgift:

	Driftsutgifter	Leieinntekt	Netto utgift
Verket skole:	28 000	0	28 000
Dalen skule	312 000	180 000	132 000
Follvang	221 000	0	221 000

13 Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunens tjenesteproduksjon

Veterinærtilskudd og ekstra veterinærvakt i mai er lagt inn som for 2018.

14 Overføringsutgifter til stat, fylke, kommune og andre

Vår andel til Midt-Hedmark brann- og redningsvesen er uendret for 2019.

16 Salgsinntekter

Her ligger leieinntekter, gebyrinntekter m.v. Husleieinntekter er lagt inn som for 2018, justert etter KPI eller egne avtaler (kontorlokaler).

Avgifter og gebyrer, foreslåtte endringer:

Ansvar	Endring	Kommentar
5500 - 5510 Husleie boliger	+ 3,0 %	Endres iht. KPI.
5240 Utleiesatser flerbrukshus mv	+ 3,0 %	Endret etter KPI, avrundet
6200 Vannverk – gebyr	0,0 %	Avsetning til fond
6250 Avløp – gebyr	0,0 %	Avsetning til fond
6270 Septikkren. – gebyr	0,0 %	Avsetning til fond
6300 Feiervesen – gebyr	Følger satsene i MHBR IKS	
6700 Renovasjon – gebyr	+ 2,6 %	Ihht. varslet endring fra FIAS
Saksbehandling. gebyrer	+ 3,0 %	Endres i hht. KPI, avrundet.

Det vises til kommunens gebyrreglement m.v. for mer utfyllende beskrivelser.

Måltall for tjenesteproduksjonen innen rammeområdet

Indikatorer - måltall:

Brutto driftsutgifter i kr pr. km kommunal veg og gate

	Hedmark	Gruppe 2	Folldal
2019 - måltall			37000
2018 – måltall			37000
2017	91791	86758	33774
2016	83002	83206	29903
2015	77128	78064	24903

Folldal ligger som før svært lavt på utgifter til vegvedlikehold, men vi ser klart at utgiftene og behovet øker. Det blir utfordrende å holde måltallet framover på litt sikt.

Brutto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter

	Hedmark	Gruppe 2	Folldal
2019 - måltall			900
2018 - måltall			900
2017	1020	899	1269
2016	972	918	1097
2015	897	845	1057

Her ser vi at Folldal ligger over gjennomsnittet, samtidig som vi oppfatter at vi bruker for lite på planlagt vedlikehold. Dette kan skyldes variabler ift. hva som innrapporteres og hvordan den enkelte budsjetterer, men en kan også spørre seg om vi bruker pengene på riktig måte. For eksempel kan det over tid lønne seg å bruke mer penger på planlagt vedlikehold og dermed mindre på «brannsløkking». Dette må vi ha fokus på videre i vedlikeholdsplanleggingen.

Energikostnader for kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter (KOSTRA)

	Hedmark	Gruppe 2	Folldal
2019 – måltall			120
2018 – måltall			120
2017	Mangler tall	Mangler tall	260
2016	121	122	198
2015	113	111	189

Alle tiltak i EPC-prosjektet er gjennomført i løpet av høsten 2018. Garantiperioden starter 01.10.18. Foreløpige registreringer viser at det ligger an til besparelser som forventet.

Andel utleid areal, boliger og næringslokaler

	Utleieboliger (25 leil.)	Alders - /omsorgsboliger (49 leil.)	Kontorlokaler* (1245 m2)
2019 – måltall	95 %	95 %	85 %
2018, pr. nov.	93 %	92 %	80 %
2016	95 %	90 %	80 %
2015	95 %	85 %	80 %

* Omfatter Nyberg, Helsetun og Dalen skule.

Verket skole er *ikke* tatt med her.

Det er jevn etterspørsel etter boliger, men noe slakk vil det alltid være på grunn av oppsigelsestider, mindre oppussingsarbeider osv.

Kommunestyret vedtok i budsjett 2018 å gå inn for salg av Dalen skule (legges fram som egen sak, det er så langt ikke gjort).

11. Interkommunale ordninger

Folldal kommune deltar i flere interkommunale ordninger. Dels er dette snakk om felles nettverk i regionen, dels er det deltagelse i interkommunale selskaper (IKS eller AS) og vertskommunesamarbeid etter KommuneLO § 28b.

Generelt er målet med samarbeid om tjenesteproduksjon i hovedtrekk bedre ressursutnyttelse og/eller bedre kvalitet på tjenestene. Samarbeidsløsninger kan også velges for å løse rekrutteringsrelaterte problemer og for å drive positiv kommune- og regionutvikling.

Ordning/enhet	2018	2019	Utvikling	Prosent
Rådmannen				
Regionrådet	79000	79000	0	0
Revisjon Fjell IKS	251000	265000	14000	5,6
Kontrollutvalg Fjell IKS*	154000	159000	5000	3,2
Regnskapskontrollen	138000	140000	2000	1,4
Barnevern inkl tiltak i og utenfor hjemmet	2067000	2424000	357000	17,3
TATO skolesamarbeid	388000	413000	25000	6,4
Norskopplæring for voksne innvandrere	1296000	916350	-379650	-29,3
HRO			0	
Legevaktsformidling	297000	297000	0	0,0
Legevakt	422000	513400	91400	21,7
Jordmortjeneste	110000	110000	0	0,0
Psykolog	214000	205000	-9000	-4,2
TLU			0	
FIAS	2362000	2424000	62000	2,6
Geodata/NØGIS	430000	450000	20000	4,7
Midt Hedmark brann- og redningsvesen	1695000	1695000	0	0,0
NAV			0	
Krisesenter	117000	119000	2000	1,7
Overgrepsmottak	9000	10000	1000	11,1
Meskano	76000	80000	4000	5,3
Service og kultur			0	
Abakus AS	252000	260000	8000	3,2
FARTT	3191000	3206637	15637	0,5
IKA Opplandene	46000	50000	4000	8,7
Teater i Fjellregionen	11000	12000	1000	9,1
Anno museum, Nord-Østerdal	40000	39000	-1000	-2,5
Skole			0	
PP tjeneste inkl. logoped	655000	739000	84000	12,8
	14300000	14606387	306387	2,1

I tabellen er det angitt budsjettall for 2018, samt budsjett for 2019.

12. Driftsstøtte fra kommunen

Flere institusjoner, lag og foreninger søker om driftsstøtte fra kommunen. Vedlagt en oversikt over disse der omsøkte midler, tildeling for 2016 og foreslått tildeling for 2017 fremkommer.

Søknader om tilskudd	Omsøkt	2018	Forslag 2019	Merknad
Tilskudd løypekjøring	65 000	55 000	60 000	Folldal Turlag, jfr. tidligere inngått avtale
Turist informasjon	65 000	55 000	55 000	Driftes i dag av Stiftelsen Folldal Gruver.
Frivilligsentralen	540 000	518 000	540 000	Statlige midler er tilført kommunens ramme.
Folldal Vekst		350 000	350 000	
Stiftelsen Folldal Gruver – til formidling	160 000	150 000	150 000	
Driftstilskudd veterinærer		135 000	135 000	
Idrettsvaktmester		75 000	75 000	(Folldal IF)
Til lag og foreninger Idrett Musikk Andre		73 000	66 000	

Fra 4H leir sommer 2018.

13. Investeringer

Investering (påkostning) skiller seg fra vedlikehold ved at utgifter til påkostning er av investeringsmessig karakter. I merknadene til regnskapsforskriften § 7 presiserer Kommunal -og Regionaldepartementet at løpende vedlikeholdsutgifter skal utgiftsføres i driftsregnskapet, mens påkostninger skal utgiftsføres i investeringsregnskapet og aktiveres i balansen. Det er grunn til å påpeke at avgrensingen mellom vedlikehold og påkostning kun vedrører varige driftsmidler.

Kommunal regnskapsstandard (KRS) 4 – Foreløpig standard (F) – Avgrensing mellom driftsregnskapet og investeringsregnskapet angir hvilke kriterier som må oppfylles for at en utgift kan klassifiseres som investeringsutgift, herunder skillet mellom vedlikehold og påkostning. Skillet mellom påkostning og vedlikehold bygger på definisjonene av vedlikeholdskostnader og utviklingskostnader i Norsk Standard (NS 3454) Livssyklus-kostnader for byggverk. Utgifter som ikke kan klassifiseres som påkostning (investeringsutgift) etter denne standarden, skal klassifiseres som påkostning (investeringsutgift) etter denne standarden, skal klassifiseres som vedlikehold (driftsutgift). Praktiseringen av skillet mellom påkostning og vedlikehold, vil til en viss utstrekning måtte baseres på faglig skjønn i det enkelte tilfellet. Dette skjønnnet må utøves innenfor de rammer av lov, forskrift og denne standarden.

Kravet til at en anskaffelse kan defineres som en investering er at det har en verdi over kr 100 000,- og en økonomisk levetid på mer enn tre år.

Med administrasjonens forslag til prioriteringer. Tallene er eks. mva.

Investeringsbehov 2019 - 2022						
Ansvar	Tiltak	2019	2020	2021	2022	Utenfor perioden
	Egenkapitalinnskudd KLP	580 000	580 000	580 000	580 000	
	Kirkeformål	1 725 000	(395 000)			
	Krokhaug aktivitetsanlegg	400 000				
	Spillemidler	(200 000)				
EPC-prosjekt, felles	ENØK-tiltak	-	-			
Bredbåndsutbygging	Egenandel	4 000 000				
5000 Nyberg	Tak	400 000				
5020 Helsetun	Tak		300 000			
5210 Folldal Barnehage	Gjenstående solskjerming, tiltak vinduer	200 000				
5220 Dalen skule	Konvertering oljekjel til bioolje	150 000				
5240 Folldal Flerbrukshus	Svømmehall/idrettshall, bygging		10 000 000	15 000 000	25 000 000	
	Spillemidler			(8 250 000)	(8 250 000)	
	Svømmehall/idrettshall, forprosjekt	350 000				
5400 FBSS	Ombygging/tilbygg FBSS, prosjektering					
	Ombygging/tilbygg FBSS, bygging		32 000 000			
	Husbanken, tilskudd		(16 130 000)			
	Motoriserte personløftere/tekn. hjelpemidler	225 000				
	Oppvaskmaskiner i omsorgsboliger		250 000			
	Renholdsteknologi		300 000			
	Nettbrett og mob.tif	200 000			200 000	
5510 Pensjonistboliger	garasjebygg / carport			400 000		
6200 Vannverk	sanering ledningsnett/kummer	550 000	550 000	550 000	550 000	
6250 Kloakker	Overg. radioovervåk. vann/avløp Gruvvegen					
	Forlengelse avløpsledning Krokhaug		3 000 000			
	sanering ledningsnett/kummer	550 000	550 000	550 000	550 000	
	sanering renseanlegg					
6500 Komm. veger	Utbedring av bru, Hovdagrenda		1 000 000			
	Gateløys FV 704					600 000
		9 130 000	32 005 000	8 830 000	18 630 000	600 000
Bygningsmasse / inventar / utstyr		1 525 000	26 720 000	7 150 000	16 950 000	-
Kirkeformål		1 725 000	(395 000)	-	-	-
Vann- og avløpstjenester		1 100 000	4 100 000	1 100 000	1 100 000	-
Kommunale veger		-	1 000 000	-	-	600 000
Grunnlagsinvesteringer/nyanlegg/maskinforvaltning		4 000 000	-	-	-	-
Annet		580 000	580 000	580 000	580 000	-
		8 930 000	32 005 000	8 830 000	18 630 000	600 000
	Totalt i perioden	68 595 000				
	Utenfor perioden	600 000				

14. Investeringer, kommentarer til tiltakene

Oversikten er satt opp med tiltak fordelt på de 4 årene i økonomiplanperioden. Det er også satt opp én kolonne som viser tiltak som kommer senere men som foreløpig er satt opp utenfor 4 års-perioden. Fordelingen er gjort i forhold til hva en mener haster mest og hva som er realistisk å få gjennomført av ressursmessige årsaker ellers.

Tiltak	Beløp	År	Kommentarer
KLP Egenkapitalinnskudd	533 000	2019	Finansieres ved overføring fra driftsbudsjettet
Kirkeformål	1 725 000	2019	I henhold til vedlikeholdsplan for kirkene. I hovedsak gjelder dette oppvarmingstiltak / ENØK-tiltak Follidal kirke, Kirkestua og Dalen kyrkje
	-395 000	2020	Refusjon Enova-tilskudd
Krokhaug aktivitetsanlegg	400 000 -200 000	2019	Nærmiljøanlegg ihht. anleggsplan for idrett og friluftsliv. Tilsagn om spillemidler
Egenandel bredbåndsutbygging	4 000 000	2019	I budsjett 2018 og øk.plan 2018-2021 var det vedtatt å sette av til sammen 4 mill.; 1 mill. pr år i perioden. Kommunen har fått tildelt fylkeskommunale midler til et spleiselag i 2019. Det foreslås derfor å samle hele den kommunale andelen i 2019. Det er pr nov.-18 uklart om kommunen kan ta dette på investering og hvordan det må løses mht mva.komp. Dette vil bli avklart så snart som mulig
5000 Nyberg Nytt tak	400 000	2019	Grunnet lekkasje må det legges nytt tak på østre del av kommunehuset
5002 Helsetun Nytt tak	300 000	2020	I henhold til forventet levetid bør taket skiftes
5210 Follidal Barnehage Solskjerming	200 000	2019	Det foreslås å etablere solskjerming på resterende vinduer. Det har vært flere avviksmeldinger pga høy temperatur, enkelte dager over +30 C.
5220 Dalen skule Konvertering oljefyr	150 000	2019	Dalen skule var trukket ut ved revisjon av EPC-prosjektet, grunnet uvisshet om kommunal bruk/eierskap. Det foreslås å sette av 100' til konvertering av oljefyren til bioolje, pga. krav om utfasing av oljefyring fra 01.01.20.
5240 Follidal Flerbrukshus: Svømmehall / idrettshall, forprosjekt	350 000	2019	Forprosjekt 2018/19.
Svømmehall / idrettshall, bygging	50 000 000	2020/21/22	Foreløpig kostnadsramme.
Spillemidler, bygging	-16 500 000	2021/22	
5400 FBSS: Ombygging / tilbygg, bygging	32 000 000	2020	Forprosjekt 2018/19. Foreløpig kostnadsramme.
Tilskudd Husbanken	-16 130 000	2020	Tilskudd etter gjeldende satser
Motoriserte personløftere, 3 stk	225 000	2019	Foreslår å investere i ytterligere personløftere (motoriserte). Forebyggende ift. sykefravær.
Oppvaskmaskiner i omsorgsboliger	250 000	2020	Der oppvaskmaskin mangler bruker kommunalt ansatte tid på oppvask.
Renholdsteknologi	300 000	2020	Supplement til manuelt renhold, i forbindelse med nybygg.
	200 000	2019/22	
Nettbrett og mob.tif.			Invest. som en del av velferdsteknologisatsingen
5510 Pensjonistboliger:			

Garasjebygg / carport	400 000	2021	Med plass for 4-5 biler. Ref. sak 17/179
6200 Vannverk: Sanering ledningsnett/kummer	2 200 000	2019-2022	Videreført etter saneringsplan, 500' årlig
6250 Kloakker: Forlengelse avløpsledning Krokhaug	3 000 000	2020	Se ksak 30/15. Evt. videreføring fra Fløtten til Borkhus/Brandsnes
Sanering ledningsnett/kummer	2 200 000	2019-2022	Se kommentar for tilsvarende punkt under vannverk. Overvannsnett kommer også inn her.
6500 Kommunale veier: Utbedring av bru over Folla, Hovdagrenda	1 000 000	2020	Denne er tidligere utsatt i tid. Ingen vesentlig forverring av tilstand de siste åra.
Gatelys FV 704	600 000	Utenom perioden	Kommunestyret vedtok å ta inn 150' i 2018-budsjettet. En kostnadskalkyle viser at behovet er i størrelsesorden 600'. Foreslår derfor å øke summen samt utsette prosjektet til utenom perioden for å søke samarbeid og samfinansiering med fylkeskommunen, som er vegeier av fylkesvegen

15. Mulige endringer lagt inn i økonomiplanperioden.

Tiltakene er omtalt under enhetenes budsjett og økonomiplan.

År		2020	2021	2022
Rådmann	El-bil til møter		-200 000	
	Folldal Vekst	-350 000		
	Administrativ organisering		-300 000	
Skole	Redusert stilling	-400000	-300000	
Barnehage	Reduserte stillinger	-620000	-310000	-310000
	Redusert foreldrebetaling	100000	100000	
HRO	Lease to el-biler	-50000		
	Tjenestetildeling	-250 000	-250000	
NAV	Sommerjobb		-140000	
Service og kultur	Redusert bemanning		-240 000	
	Avvikle kinodrift			-130 000
TLU	Follvang			-221000
	Dalen skule		-132000	
	Verket skole	-28000		
	Sum pr år	-1 598 000	-177 2000	-661 000
	Total endring			-4 031 000